AMERIKOS LIETUVIS

THE LITHUANIAN AMERICAN

No. 48 PHONE PARK 6407. WORCESTER, MASS., 2 d. gruodžio (December), 1926 KAINA 5 CENTAI Vol. XII.

AMERIKOS LIETUVIAI, IR MES PAGERBKIME SAVO DIDVYRIUS!

Šauliai įsigijo savo nuosavus namus. Rumunijoj neramu. Vokiečių finansieriai Londone. Albanija numalšino sukilėlius. Nyksta bolševikų šulai. Anglijos angliakasiai šaukiasi į Rusiją daugiau pinigų. Rumunija užsisako karės laivus. Alijantai reikalauja vokiečių patvirtinimo. Žydai rinks aukas Sovietų Rusijos žydams

AMERIKIEČIAI ATMINKITE SAVO DIDVYRIUS

Lietuvoje rengiama paminėjimo dienos gerbiamiems musų Tautos pabudavotojams, Dr. J. Basanavičiui ir gerbiamam Lietuvos prezidentui Griniui. Mes Amerikoje gyvenanti lietuviai turime taipgi prisidėt prie paminėjimo šių Lietuvos Didvyrių. Tas padaryt pritinka musų tautiškom draugijom, kliubam ir šiaip geriems tautiečiams, susidėjus. Paminėjimo dienas mes nesuskubsim visi kartu laikyt, tai galime laikyt per visą žiemą, kada galima vakarėlius surengt su paskaitomis iš gyvenimo tų musų didvyrių, kurie sujudino užmigusią, ištautėjusią musų tautą ir vėl pastatė ją ant pasaulio žemlapio. Daug yra tarpe mus žmonių, kurie dar ir dabar ištautėja ir nueina su įvairiais internacionalais, kurie gal supratę kad ir tautiškumas sužadint ir palaikyt daug darbo kainavo nekuriems žmonėms, patys nesmerktų savo tautos.

ARTINANTIS D-RO K. GRINIAUS JUBILIEJUI

Gerbiamo daktaro K. Griniaus 60 metų sukaktuvėms paminėt komitetas yra jau svarstęs, kaip reikėtų šias jubiliato sukaktuves apvaikštinėt ir yra nustatęs keletą bendrų dėsnių.

Su gerbiamo daktaro K. Griniaus asmenimi sujungta visą virtinė musų tautos pastangų einant prie jos išsiliuosavimo nuo svetimo jungo, žengiant prie laisvės ir nepriklausomybės. Tad visa šioji praeities gadynė yra minėtina, kaip maloni tiems, kurie ją yra pergyvenę, o žinotina vėl tiems, kuriems jos neteko pergyvent.

Sunku butų by kam primest pagerbt musų varginga praeitis, jos tam tikro krypsnio darbuotojai, tačiau nėra jokios abejonės, kad visi kam rupi tie kovos etapai, kurlais ėjo d-ras Grinius, įvertins visus pirmus tos samoningos kovos už laisvę pradus. Todel ir prie gerb. dr. K. Griniaus jubiliejaus apvaikštinėjimo komitetui tenka pirmon eilėn susirupint, kad tą dieną kada iš visų Lietuvos kampų-kampelių plauks musų senam veteranui širdingi pasveikinimai, tas tautos džiaugsmas įgautų sau atatinkamas iškilmingas formas.

Per tai nutarta numatyt visiems pasveikinimams viena vieta, kad gruodžio 17 d. nuskirtoje komiteto valandoje visi pasveikinimai galėtų but viešai ir iškilmingai skaitomi. Šioms iškilmėms numatytas valstybės teatras, kur ir bus kviečiamas gerbiamas daktaras K. Grinius.

Diplomatinis korpusas, vyriausybės atstovai, kariuomenės dalių viršininkai sveikina daktarą K. Grinių —Valstybės Prezidento rumuose.

Toliau tą dieną, dienos metu mokyklose, vakare viešose salėse nutarta organizuot visa eilė paskaitų, kad duotų norintiems progą prisiminti seną gadynę ir tų laikų paties jubiliato šviesos takus..

Kad nė vienas Lietuvos kampelis nepaliktų tą dieną neminėjęs savo vargų ir nesidžiaugęs del atliktų darbų, komitetas nutarė kviest platesnį skaičių lektorių sulig galimybės pasiųst ir provincijos susidariusiems komitetams, ten kur jų nesusirastų vietoje.

Visokių nurodymų apsiima maloniai teikt komiteto sekretoriatas (Kaunas kalnų g. Nr. 24 d-rui A. Jurgelioniui).

D-ras A. Jurgelionis,
Komiteto sekretorius.
("L. Ž.")

ŠAULIŲ SĄJUNGA JAU ĮSIGIJO NUOSAVUS NAMUS

Jau nebepirmi metai kai sąjungoje yra iškilęs jos buto klausimas. Suklirę namai, gresiančios pavojum II-ojo aukšto grindys ir prakiuręs stogas, nuolatiniai nesusipratimai su namų savininke del remontų ir buto nuomos jau senai vertė sąjungos vadovybę rupintis naujuoju butu. Tačiau, jeigu veikiant sekvestrui ir nesurandant tinkamesnio buto sąjunga dar galėjo kurį laiką susispaudus šiaip taip pasilikt sename bute, tai nuo šių metų pradžios kito buto reikalas sąjungai pasidarė neišvengiamas. Dar pereitą žiemą dviejuose kambariuose įgriuvo grindys antrame aukšte. Po to apžiurėjusi namus inžinierių komisija rado pagrindinio remonto reikalingumą ir atatinkamų vyriausybės organų parėdymu, sąjunga iki tam tikro termino turėjo iš užimamo buto išsikraustyt.

Taip aplinkybėms susidedant, dar buvusioji centro valdyba gyvai susirupino kito buto reikalu ir darė tuo reikalu atatinkamų žygių. Bet Kaune buto surasti nepavyko, kur galėtų tilpt centro įstaiga. Persikelt galima buvo tik Panemunėn, bet iškelt Šaulių Sąjungos centro įstaigą iš Kauno, c. v-ba, žinoma, nerado galima. Todel buvusios centro valdybos buvo nutarta įgyt sąjungai nuosavous namus, ir tam reikalui iš kitur pinigų negavus, pasiskolinti iš sąjungos rinkliavų, užstatant svarbiausį sąjungos kapitalą Amerikos bonus, kurie Lietuvos iždo bus apmokėti 1934 metais. Neatsižvelgiant į darytas pastangas, buvusiai c. valdybai šito nutarimo iki visuotinojo suvažiavimo įvykdyt nepavyko ir visu savo aštrumu šis klausimas teko naujosios c. v-bos rupesčiui. Čia tenka pažymėt, kad buvusioji c. v-ba šį klausimą buvo patiekusi visuotinajam suvažiavimui, kuris, kaip žinome, principialiai sąjungos namų pirkimo reikalui pritarė ir galutinai jį išspręst pavedė naujajai c. v-bai.

Per visą po suvažiavimo laikotarpį šis klausimas neišėjo iš c. v-bos ir prezidiumo posėdžių darbų tvarkos. Atsižvelgdama į gręsiantį lenkų pavojų, iš pradžių naujoji c. v-ba bandė apsieit be namų pirkimo, tačiau po ilgų pastangų tinkamo buto Kaune nesuradus, buvo priversta savo pirmykštį nusistatymą pakeist ir panašiai buvusiajai c. v-bai nutarė Sulig šiuo nutarimu, po tam įsigyjant nuosavus namus. sulig šiuo nutarimu, po tam tikrų ieškojimų, derybų bei apžiurinėjimų, spalių m. pabaigoj buvo nupirkti iš ukio banko dviejų aukštų mūriniai namai su aikšte ir mediniais namukais kieme Laisvės alėjoj, 20 nr. Be minėto aukščiau pasiskolinimo, užstatant Amerikos bonus, kurių sąjunga turi 180 tūkstančių litų sumai, namų reikalui yra prašomas vyriausybės leidimas padaryt Lietuvoje eilinę Šaulių Sąjungos rinkliavą.

Antrajame pirktųjų namų aukšte galės tilpt tiek Kauno rinktinės ir Kauno burio įstaigos ir salė susirinkimams bei koncertams. Pirmąjį aukštą manoma išnaudot išlaidų padengimui... Nors nuosavų sąjungos namų įgyjimas ir yra surištas su tam tikrais sunkumais skolinant pinigus, tačiau nėr nė mažiausios abejonės, kad tai didelis sąjungos laimėjimas. Nekalbant jau apie moralę naudą, kad sąjungos centras, o taip pat Kauno rinktinė ir burys galės tinkamai ir pastoviai įsitaisyt nuosavuose namuose ir nekliudomai veikt ir plėstis, nuosavų namų įsigyjimas sąjungai daugeriopai apsimokės ir materialiai. Juk pastarais metais už visai netinkamą s-gos reikalams butą ji mokėjo nuomos apie 10 tukstančių litų į metus. Ieškant gi naujo buto teko susidurt su nuoma sumoje keliolikos ir net dvidešimties su viršum tukstančių litų metams. Jau vien šių išlaidų išvengimui yra išskaičiavimas rupintis nuosavais namais. Ilgainiui gi, išmokėjus skolas, sąjunga ir šiaip finansiniai galės sustiprėt, nes namų pelnas tada bus galima paverst sąjungos organizacijos bei jos kulturos darbų reikalui.

Todel reikia tikėtis, kad reikiamam momentui atėjus, šauliai vietose ir šiaip tautiškoji ir valstybiškoji lietuvių visuomenė prielankiai atsilieps sąjungos balsui ir savo aukomis padės centro valdybai išsivaduot iš skolų, kurios buvo užkrautos, įsigyjant minėtuosius s-gos namus. **A. Gluosnis**
("Trimitas")

ANGLIJOS KOLONIJŲ PREMIERAI
Imperiališka konferencija atsibuvo Londone, kurioje ėmė dalyvumą visų Anglijos kolonijų premierai ir atstovai. Nuo kairės stovi: W. T. Cosgrove, Airių laisvos valstybės; Gen. Hertzog. premieras Pietų Afrikos; Maharajah, iš Burdvano, delegatas iš Indijos; Mackenzie, premieras Kanados; Lordas Birkenhead; Stanley Baldwin, premieras Anglijos. Winston Churchill; S. M. Bruce, premieras Australijos; Lordas Balfour; J. G. Coates, premieras Naujosios Zelandijos. W. S. Monroe, premieras Newfoundland.

VOKIEČIAI FINANSIERIAI LONDONE

London, Angl., lapkr. 28. —Anglijos ir Vokietijos finansieriai turės konferenciją Londone penktadieny ir šeštadieny. Konferencija bus privatiška. Bus tariama sudaryt Vokietijos-Anglijos pirklybos kombinacijas atlaikymui Amerikos kompeticijos. Vokiečiai nori padidint savo eksportus.

RUMUNIJOJ NERAMU

Bucharest, Rum., lapkr. 28. —Rumunijos karalius Ferdinandas sunkiai serga, galima sakyt guli ant mirties patalo. Del jo kritingos padėties, politika Rumunijoj yra neramiam stovy, nes abejojama kas bus jo pasekėju, jam mirus. Karalaitis Karolius, iškėlęs skandalus savo romansais, atsisakė nuo visų pretenzijų prie sosto pereitą žiemą. Premieras Averescu ir buvęs premieras Bratiano nusprendė, kad karalienė Marija užimtų karaliaujančią poziciją, pakol Karoliaus penkių metų sunus Mykolas pasieks legališko amžiaus. Kiti tikisi, vienok, kad Karolius sugrįš į Rumuniją užimt tėvo vietą.

ALBANIJA NUMALŠINO SUKILĖLIUS

Belgradas, Alb., lapkr. 28. —Albanija pamažu numalšino sukilėlius, vieni iš kurių pasiduoda, kiti pasitraukia. Italija pasiulė pagelbos Albanų valdžiai.

ALIJANTAI REIKALAUJA VOKIEČIŲ PATVIRTINIMO

Paris, Franc., lapkr. 28.—Trumpu laiku, Tarptautiška Militarė Kontrolės Komisija bus atšaukta iš Vokietijos. Bet pirm negu tas bus padaryta, reikalaujama iš Vokietijos patvirtinimo, kad ji aprubežiuos savo ginkluotas jėgas, pagal sutartis. Briandas, vienok, nelabai pritaria atitraukimui komisijos. Mat, dar pilnai neužsitiki Vokietijos prižadams.

ANGLIJOS ANGLIAKASIAI NORI DAUGIAU RUSIJOS PINIGŲ

Ryga, lapkr. 28. — Prez. Smith ir Sekr. Cook, Anglijos Angliakasių Fed. vadai, telegrafu pakvitavo priėmimą 640,000 rublių iš Maskvos ir prašo prisiųst daugiau pinigų palengvinimui angliakasių buvio.

RUMUNIJA UŽSAKO KARĖS LAIVUS

Bucharest, lapkr. 28. — Rumunija Italijoj užsisakė du naujus karo laivus su penkiom milžiniškom kanuolėm ant kiekvieno, ir naujausios mados submariną su globojančiu laivu. Užsakymas bus pristatytas bėgyje 26 mėnesių.

ŽYDAI RINKS AUKAS RUSIJOS ŽYDAMS

New York, N. Y., lapkr. 29.—Susirinkime, laikytame sekmadieny, žydai nutarė rinkt aukas Rusijos žydams, pagelbėt jų kolonizacijai. Sakoma yra padarytos sutartis su sovietais duot žydams reikalaujamos žemės, įrankių ir paskolų. Jei įvyks projektas, Rusijoj bus įsteigta didžiausia nepriklausoma žydų valstybė.

PEKINO KABINETAS REZIGNAVO

Pekinas, Kinija, lapkr. 29. —Rezignavimas Pekino kabineto dar labiau sumaišo Kinijos politinį galvosukį. Pietinės Kinijos kariuomenė koncentruojasi pult ant Pekino. Šiaurės fakcijos kas-kart silpnėja, nes apskričiai po vieną pereina į pietinių fakcijų įtekmę, kurių obalsis yra "viena valdžia Kinijai, ir Kinija kiniečiams." Rezignuojantis kabinetas perdavė valdžios atsakomybę karo lordams Chang Tso-Lin, Sun Chung-Fang, Wu Pei-Fu, Tsung-Chang ir Yen-Hsi-Shan.

BOLŠEVIKŲ STULPAI NYKSTA

Londonas, lapkr. 24.—Žinios praneša, kad pasimirė Leonidas Krasinas, atstovavęs Rusiją Anglijoje. Krasinas nebuvo vienas iš bolševikų galvažudžių, bet budamas sumanus politikierius ir matydamas, kad bolševikai paėmė viršų visur ir pats prie jų prisidėjo ir turėjo visada geras vietas. Bet mirtis skina visus lygiai, ypatingai marnavojasi bolševikų vadai.

ĮVAIRIOS ŽINIOS.

Nenori tautiškos muzikos

Konstantinopol, Turk. — Dabartinė pažangi Turkijos valdžia prašalino iš konservatorijų tautišką muziką, prisakant mokint vien tik svetimtaučių kompozicijas. Turkų liaudies dienos yra gana gražios ir kaimiečiai dainuoja jas prie darbo arba susirinkę prie namų vasaros vakarais.

Japonų Mikado nesveikas

Tokio, Jap. — Sveikata Japonų imperatoriaus Joshihito negerėja. Dar du specialistu gydytoju pašauk ta dabot ligonio stovį.

KALĖDOS JAU ARTI

Siųskite pinigus savo giminėms Lietuvoj, per Amerikos Lietuvio agenturą. Pinigai išmokami greit, doleriais ar litais, pagal reikalavimą. Siųskit dabar, nelaukit paskutinių dienų.

AMERIKOS LIETUVIS,
14 Vernon St.,
Worcester, Mass.

Žinios iš Lietuvos

Iš geležinkeliečių gyvenimo

Kaunas.—Lietuvos bolševikai, pasekmingesnes savo naudai agitacijos tikslais, suorganizavo siuntimą Sovietų Rusijon delegatų, kurie iš ten sugrįžę turės nušviest Lietuvos darbininkams, šių dienų Rusijos padėtį.

Kadangi tokių delegatų keliose įmonėse jau tapo pravesti ir rinkimai, delto šis klausimas reikalinga buvo išaiškint ir geležinkeliečiams. Tariamajam tikslui, Geležinkeliečių Profesinės Sąjungos Centro Valdyba, sekmadienį 7 lapkričio "Liros" salėje, sušaukė geležinkeliečių susirinkimą, kuriame dalyvavo apie 300 žmonių. Susirinkimą atidarė Sąjungos Centro Valdybos pirmininkas, p. A. Šulaitis (s. d.) kuriam paskui iš bolševikų pusės teko patirt didelis smugis. Vos atidarius susirinkimą, Maskvos agentai tuojaus pradėjo prieš jį varyt smarkiausią akciją, matyt iš anksto paruoštu planu.

Atidaręs susirinkimą, p. Šulaitis pastebėjo, kad sulig C. Valdybos nustatytų taisyklių, vest susirinkimą turėtų C. Valdybos nariai. Po tokio jo išsireiškimo, pasigirdo nepasitenkinimas ir smarkųs šauksmai, kad susirinkimui vest butinai reikalinga išrinkt prezidiumas. Kilo karščiausi ginčai, nes bolševikai butinai reikalavo, kad susirinkimą vestų rinktasis prezidiumas, o jiems priešingo nusistatymo geležinkeliečiai, stovėjo už tai, kad pirmininkautų Centro Valdybos pirmininkas Šulaitis. Nesant ginčams galo, tas klausimas buvo pastatytas ant balsavimo ir balsų dauguma pasirodė už prezidiumo rinkimą.

Nubalsavus rinkt prezidiumą kandidatus išstatė abi viena antrai priešingos pusės, tat prasidėjus išstatytųjų kandidatų balsavimui, salėje iškilo didžiausi revoliucija ir baisiausia betvarkė. Susirinkusiųjų tarpe prasidėjo smarkiausios varžytynės ir begalinis skandalas ir Prezidiumo rinkimas tęsėsi daugiau valandos laiko. Per tai, kad kandidatų balsuotojų balsus skaitė nuo vienos ir kitos priešingųjų pusių žmonės ir tarp jų visuomet buvo skirtumas, davės progos įtarinėt vieni kitus balsų vogime, del ko nekuriuos kandidatus balsavo bent po kelius kartus.

Suskaičius balsus, po pirmo balsavimo pasirodė, kad į prezidiumą vest susirinkimui likosi išrinkti ir p. Šulaitis, kurio komunistai žutbut užsispyrė nepraleist, reikalaudami jo išrinkimo teisėtumą perbalsuot. Gi p. Šulaičio šalininkai tokiam komunistų reikalavimui griežtai priešinos, reikalaudami perbalsuot ir kitus kandidatus, o ne vieną Šulaitį. Del reikalaujamo perbalsavimo užsitęsė ilgiausi ginčai ir vieni antriems išmetinėjimai bei koliojimąsi. Vieni šaukė: šalin komuna, šalin smurtininkai, kiti rėkė šalin Šulaitį, reik nustumt jį ir t.p.

Po ilgos ir atkaklios kovos, bolševikai išėjo laimėtojais, nes po kelių kartų pakartoto balsavimo, Centro Valdybos narys p. P., per savo apsirikimą pastatė balsavimui: kas prieš Šulaitį, gavo kelius balsus daugiau iš priešininkų pusės ir tuo budu susirinkimo pirmininku likosi bolševikas Skimbyrauskas, sekretorium atsimetusis nuo socialdemokratų raštininkas J. Navickas, vice-pirmininku dirbtuvių šaltkalvis Kaminskas.

Pradėjus veikt išrinktam susirinkimo prezidiumui, seimo narys pil. Galinis dideliu vargu dasiprašęs balso, socialdemokratinio profesinių sąjungų Centro Biuro, vardu rinkimų Rusijon delegatų reikalu, įnešė pasiulymą ir šiokias sąlygas: "Siuntimas delegacijos į Rusiją galėtų but naudingas tiktai tuo atvėju, jei tas siuntimas butų organizuotas ne komunistinės propagandos tikslu, bet tikslu visapusiškai susipažint su darbininkų judėjimo salygomis ir galimybėmis Rusijoje.

Delto Lietuvos darbininkų delegacija turi turėt teisės SSSR be jokių varžymų lankyt kalėjimus ir be palydovų kalbėtis su politiniais kaliniais socialistais.

Delegacija turi turėt teisės nuvykt į socialdemokratų, socialistų revoliucionierių ir anarchistų ištrėmimo vietas (Soloveck ir kitur) ir į pavergtąją Gruziją ir ten lankyt politinius kalinius ir tremtinius.

Delegacija turi teisės lankyt fabrikus be čekistų palydovų ir be rusų valdžios liudininkų kalbėtis su eiliniais darbininkais.

Delegacija turėtų aplankyt savo pasirinkimu ir kelius sodžius, kad susipažintų su Rusijos valstiečių gyvenimu.

Delegacija turi turėt teisės pasiimt su savim rusų gyvenimo žinovų iš dabar Rusijoj nelegalių socialistinių partijų ir tiems delegacijos nariams rusams turėtų but užtikrinta, kad jie SSSR nebus areštuojami ir tt."

Sulig pil. Galinio pranešimo Centro Biuras tokius reikalavimus esąs pasiuntęs Rusijos bolševikų valdžiai ir delto iki kol iš ten nebus gauta sutikimas, nuo rinkimų delegatų, patarė susilaikyt. Bolševikai su tokiu Galinio pasiulimu griežtai nesutiko ir siulė nieko nelaukiant rinkt delegatą. Pradėjus statyt į delegatus kandidatus, salėje vėl kilo didžiausis trukšmas, kuris tęsėsi visą rinkimų laiką. Dalyviai beveik ant pusės sumažėjo ir esantieji salėje socialdemokratų šalininkai ir aplamai priešingo bolševikams nusistatymo geležinkeliečiai protestuodami prieš bolševikų smurtą, delegatu rinkime nedalyvavo.

Bolševikų pusę daugiau palaikė geležinkelių dirbtuvių darbininkai ir delegatu į Bolševikiją likosi išrinktu Plačiųjų Geležinkelių Dirbtuvių šaltkalvis pil. Kaminskas. Kokių pil. Kaminskas yra pažiurų aišku iš to, kas už jį balsavo. Bolševikai savo nachališkumu, ir dėka geležinkeliečių darbininkų nesusipratimui savo tikslo pasiekė, išrinkdami į SSSR delegatą, nors 70 balsais, bet tokie rinkimai juridiniu ir moraliniu atžvilgiais, nesudaro jokios reikšmės.

Visgi labai charakteringas ir begalo keistas reiškinys. Socialdemokratai suorganizavo Geležinkeliečių Profesinė Sąjungą, padėdami tam nemažai savo energijos ir pasiryžimo ir po kokio laiko, tos pačios sąjungos nariai, bolševikų dereguojami, jau meta lauk savo pirmininką ir sąjungos įkurėją.

Sąjungos narys.

Iš kauniškių bedarbių veikimo

Kaunas. — Pirmadienį, lapkričio 1 d., Liaudies namų salėje, bolševikų iniciatyva, įvyko kauniškių bedarbių mitingas. Atidarius mitingą, keletas kalbėtojų pasakė smarkias, kurstančio tono prakalbas. Po prakalbų, buvo padaryta keletas ekonominio ir politinio pobudžio nutarimų.

Iš padarytųjų nutarimų, labiau pažymėtini šie nutarimai: prie viešųjų darbų turi but duodamas darbas visiems bedarbiams ir po 6 dienas savaitėje, panaikint skirstymą bedarbius į kategorijas, bedarbių niekas neprivalo mėtyt iš butų, ir galop nutarė sušaukt visos Lietuvos bedarbių suvažiavimą. Suvažiavimo sušaukimo reikalas pavesta Bedarbių Komitetui.

Kauno lietuvis.

Bolševikai paminėjo savosios revoliucijos sukaktuves

Kaunas. — Šeštadienį, 6-tą ir 7-tą lapkričio, kauniškiai bolševikai gana triukšmingai minėjo savosios spalių mėn. revoliucijos ir 9 metų Sovietų Rusijos sukaktuves. 6 lapkričio Žitiečių Draugijos salėje įvyko žydų bolševikų mitingas, kuriame jų kalbėtojai sakė karštas prakalbas vien žydų kalboje. Salė buvo išpuošta raudonais plakatais, bolševikiškais ženklais ir Lenino paveikslu. Mitingan dalyvių prisirinko tiek daug, kad negalėjo sutilpt didelėn salėn. Mitinguojančių žydų bolševikų upas buvo labai karingas, visi dalyviai pasipuošę raudonais ženkleliais, mitingo tvarkdariai užsirišę ant rankų plačius raudonus kaspinus, labai sutartinai žydiškai dainavo bolševikų himną ir kitas jų dainas.

Sekmadienį, 7 lapkričio, bolševikai surengė mitingus senamiestyje Žitiečių salėje ir Šančiuose kino-teatro "Iliuzijos" salėje, kuriuose jų kalbėtojai savo triukšmingose prakalbose kiek paėgdami garbino bolševikus bei Sovietų Rusiją ir visaip kritikavo ir smerkė visas nebolševikiškas partijas.

Žitiečių salėje, 7 lapkričio, mitinge, įvyko net incidentas, mat tulas pilietis pasipiktinęs, pareikalavo nukabint nuo estrados Lenino paveikslą, už ką supykę bolševikai, prišokę pradėjo jį mušt. Iškilus mitinge muštynėms, įsimaišė policija ir nebeleido bolševikams baigt mitingo.

Be surengtųjų mitingų, 7 lapkričio, Kauno gatvėse buvo primėtyta bolševikiškų proklamacijų, antrašte: — "Draugai darbininkai, vargingieji valstiečiai! Draugai kareiviai!" Minėtose proklamacijose placiai kalbama apie Rusijos bolševikų atliktuosius darbus ir labai išgiriama šių dienų Sovietų Rusijos visapusiška padėtis. Proklamacijų tekstas užsibaigia šauksmais: "Šalin imperialistai nuo S. S.S.R.! Tegyvuoja tvirtėjanti SSSR! Tegyvuoja V. K. P. (bolševikai)—drąsiai skinanti kelią prie socializmo! Tegyvuoja komunizmas!"

Tokių proklamacijų, kaip yra pažymėta pačiuose lapeliuose, paskleista 6000 egzempliorių. Taigi kaip matome bolševizmas Lietuvoje bujoja.

Lietuvos sunus.

Įvairios Žinios

Rumunijos karalius silpnėja

Bucharest, Rum. — Karaliaus Ferdinando sveikatos stovis neima geryn. Jis serga vėžio liga ir su kiekviena diena eina silpnyn. Nieko tiršto jis valgyt negali, maitinasi vien sriuba ir arbata. Su nekantrybe laukiama karalienės sugrįžimo.

Harmonistų kontestas

Maskva, Rus. — Gruodžio 5.— Čia prasidės visos Rusijos harmonikų grojikų kontestas. Konteste dalyvaus į 7000 harmonistų, iš kurių trys bus išrinkti geriausiais. Sekant harmonikų kontestą bus paskelbta balalaikų lenktynės.

Nepaprastos vestuvės

Pekin, Kynai. — Tebesantis kinuose civilis karas nedavė karininkui Chi Shih-shu pribut paskirtoj dienoj į savo vestuves. Kuomet viskas buvo priruošta, tiktai jaunojo nebuvo, tad vietoj jo pavartota jo paveikslas. Nuotaka susituokė su paveikslu.

Rado seną stovylą

Vienna, Aust. — Dr. Josef Bayer praneša radęs kaulo padirbtą moters stovylą, mieste Willendorf ant Dunojaus kranto. Stovyla kaip mano gali but nuo 20,000 iki 25,000 metų senumo. Ji paskirta Viennos Gamtos Istorijos muziejui.

Didelis gaisras

London, Ang.—Sulig gautų žinių iš Konstantinopolio milžiniškas gaisras pavertė į pelenus 200 namų mieste Broussa, Turkijoj. Daug žmonių tapo sužeistu. Nuostolius apskaitliuoja į $10,000,000.

Trys nuteisti mirtin

Maskva, Rus. — Trys buvusi Rygos kalėjimo valdininkai, tarpe jų kalėjimo viršininkas Von Ernest 69 metu amžiaus, tapo Leningrado teismo pasmerkti mirtin už nežmonišką apsiėjimą su politiniais prasižengėliais carų laikuose. Septyni valstybinio banko valdininkai Kuznetcke arti Penzos, už spekuliavimą banko pinigais, nuteisti ant sušaudymo.

Gavo aukso koncesiją

Maskva, Rus. — Pranešta, kad aukso koncesija Amuro apskrity, Sibire pavesta valdžios Amerikos biznieriams B. A. Hammershmidt, M.M. Riiseford, T.L. Lord ir Carlton Becker.

Mirė revolverių išradėjas

Brussells, Belg. — John M. Browning 72 metų amžiaus, išradėjas pagarsėjusių revolverių, vadinamų "brauningais", staiga mirė mieste Herstals arti Liege. P. Browning nuvažiavo į Belgiją ištobulint savo vėliausių išradimų šautuvus. Priežasties jo mirties ikišiol nežinoma.

Padarė senovines smuikas

Vienna, Aust. — Julius Engl, Viennos smuikų išdirbėjas sugebėjo padirbt paprastą smuiką, kurios balso negalima atskirt nuo senovės Stradivariuso arba Amati, pagarsėjusių smuikų. Englo paslaptis daug numuštų kainą seno darbo smuikų.

Marconi pašauktas į Vatikaną

Roma, It. — Radio išradėjas Marconi gavo audienciją pas papą Pijušą XI, kurioj aiškina apie savo naują trumpų radio bangų išradimą. Papa visuomet įdomavo naujais išradimais ir įvedė radio į vatikaną. Pirm to Marconi kalbėjo ir rodė savo vėliausius išradimus prieš karalių, karalienę ir aukščiausius valdžios atstovus.

Fašistų ir radikalų riaušės

Belfast, Ang. — Laike įsteigimo Anglijos fašizmo organizacijos iškilo riaušės, kuomet burys radikalų ėmė kapot pirmininko kalbą. Pribuvusi policija riaušes apmalšė, pirmininką atsiėjo nugabent ligoninėn.

Žemės drebėjimas

Nimes, Fran. — Trijų sekundų žemės drebėjimas pakratė namų sienas, bet didelės blėdės ne padarė, tiktai išgazdino miesto gyventojus.

Nuslydusi uola sugriovė kaimą

Nice, Fran. — Iš priežasties smarkaus lietaus du kaimai Alpų kalnuose sunkiai nukentėjo, kuomet artimiausio kalno viršunė nuslydo. Labiausia nukentėjo kaimas Roquevilliere skaitliuojantis 1500 gyventojų. Beveik visus jo namus sugriovė atsiritusios uolos, akmenys ir purvynas. Toje nelaimėje žuvo 40 ypatų.

Žymios vestuvės

Biarritz, Fran. — Buvusis didysis kunigaikštis Dmitrij Pavlovič, mirusio Rusijos caro Nikolajaus pusbrolis apsivedė su panele Audrey Emery, turtinga amerikiete. Vestuvės buvo labai iškilmingos. Metropolitas Evlovskij, galva senos stačiatikių tikybos Europoj davė jaunavedžiam šliubą. Nepaeinant iš karališkos giminės, jaunavedė vadinsis kunigaikštienė Ilinskaja, kurį vardą jai suteikė kunigaikštis Kirilas, dabartinė galva Romanovų šeimynos.

Finai pavadinti švariausia tauta

Helsingfors, Fin. — Atsilankęs į Tarptautinį Y. M. C. A. suvažiavimą Helsingforse, Robert L. Moore, amerikietis, tos organizacijos atstovas buvo patenkintas išvaizda finų šalies ir žmonių švarumu ir vaišingumu, ir pavadino ją švariausia pasaulio tauta.

Eksplozijoj žuvo septyni žmonės

Lisbon, Port. — Septyni darbininkai tapo užmušti ir 60 sužeisti iš priežasties ekspliodavimo metalo fabriko katilų Gondomar.

Turi saugotis užsilikusių šuvių

Lens, Fran. — Dažnai atsitinka sprogimai senų užsilikusių nuo karės metų kanuolių arba kitokių ginklų šuvių. Tie sprogimai daugiausia užmuša arba sužeidžia vaikus, kurie žaidžiant randa šuvius ir per neatsargumą juos sumuša. Valdžia išleido skelbimus su paskirimu pabaudos už pajudinimą arba pakėlimą ant gatvių ar laukuose metalo gabalų.

Zinovjevas atsisakė

Maskva, lapkričio 23.—Žinios praneša, kad Zinovjevas atsisakė iš komunistų partijos, kurioje jis užėmė aukštą vadovavimo vietą per pereitus septynius metus.

Amerikos Žinios

Gyvatė automobily

Harrodsburg, Ky. — Tom Catam, važiuodamas automobiliu į miestą, atvežė susisukusią ant ašies penkių pėdų gyvatę. Žmogus bandė užmušt ją su lazda, kuomet tas nepavyko, jis pastvėrė gyvatę už uodegos ir trenkęs jos galvą į šalitakį, užmušė.

Ford ketina panaikint piktadarystę

New York. — Garsus milijonierius Henry Ford sumanė duot darbą savo dirbtuvėse del 5000 jaunų vaikinų nuo 16 iki 20 metų amžiaus ir duot jiems suaugusio vyro užmokestį. Tokiu budu p. Ford mano užkirst kelią besiplatinančiai tarpe jaunų vyrų piktadarystei. Jis sako, kad daug vaikinų išėjusių iš mokyklų neranda sau atatinkamo arba pelningo darbo, per tai puolasi į vagišiavimą delei prasimaitinimo.

Rado degtinę pas gubernatorių

Bay Minette, Ala. — Alabamos valstijos gubernatorius W. W. Brandon pateko po $300 užstato iki bylai iš priežasties radimo jo valizoj virš tuzino bonkų degtinės. Gubernatorius Brandon sako, kad krata buvo daryta su tikslu pastatyt jį ir buvusius su juo kambary draugus nemaloniam padėjime.

Sulaužė kaulus 11 kartų

Gettysburg, Pa. — Oliver Smith 15 metų vaikas bėgyje 2 metų susilaužė sau kaulus 11 kartų. Paskutinis atsitikimas buvo, kuomet jis sėdėjo pas gydytoją, kuris pjovė jam votį, ir nupuolęs nuo kedės sulaužė sau kojos kaulą.

Rado dinosauro kiaušinius

New York.—Angliakasyklų inžinierius V. L. Volney Stevens, praneša apie radimą Meksikoj penkių milžiniškų dinosaurų kiaušinių. Tas yra pirmas atsitikimas radimo tos rušies gyvunų pėdsakių Amerikoj.

Orlaivių kelionė per Panamos kanalą

Norfolk, Va. — Amerikos laivyno du metaliniai orlaiviai PN-O No. 1 ir PN-10 No. 2, prikrauti gazolinu ir maistu del žmonių, pereitą savaitę išlėkė į kelionę per Panamos kanalą į pietinio Atlantiko kraštą. Kelionė bus be sustojimo, jeigu oras bus patogus ir jokių nelaimių neatsitiks.

Užsimušė lakunas

Inglewood, Cal. — Eddie Bainter 22 metų amžiaus lakunas užsimušė nupuolęs su savo orlaiviu uodega žemyn nuo 2000 pėdų aukščio. Buvusis su juo orlaivy pasažierius B. A. Luckey išliko gyvas, bet sunkiai sužeistas, ir nugabentas ligonbutin kur neturi vilties jį išgydyt.

Laivų linija bus parduota

New York. — Derybos apie pardavimą laivų linijos "White Star", priklausančios American International Merchantile Marine del Anglijos Royal Mail Steam kompanijos beveik užsibaigė, kuomet sutarė parduot ją už 7 milijonus svarų sterlingų. Del galutino užbaigimo tranzakcijos laukia tik žinių iš Londono.

AMERIKOS LIETUVIS

The Lithuanian Weekly published every Thursday
by
M. PALTANAVIČIA,
14 Vernon Street, Worcester, Mass.

Yearly subscription: In United States— $2.50
In Foreign Countries— $3.00
Single copies— 5 cents
Advertising rates on application

AMERIKOS LIETUVIS
Savaitinis laikraštis, eina ketvergais, leidžiamas
per
M. PALTANAVIČIA,
14 Vernon Street, Worcester, Mass.

Metinė prenumerata: Suv. Valstijose— $2.50
Kitose valstybėse— $3.00
Pavieniai egzemplioriai— 5 centai
Prenumeratos pradžia skaitosi nuo užrašymo dienos. Prenumerata turi but apmokėta iš anksto

Entered as Second Class Matter September 29, 1914 at the Post Office at Worcester, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Studentas

PETRO VILEIŠIO MINĖJIMAS

Š. m. spalių 30 d. universiteto salėje, vakare, buvo iškilmingas posėdis, pavestas paminėt Petro Vileišio gyvenimui. Vėlionis buvo humanitarinio ir technikos fakulteto garbės daktaras. Be dekanų ir profesorių burelio, prisirinko salėje studentų ir šiaip jau žmonių. Atėjo vėlionies žmona p. Vileišienė, viena jos duktė ir vienas sunus. Buvo ir vėlionies brolis, burmistras J. Vileišis.

Petro Vileišio reikšmei apibudinti kalbėjo A. Smetona, inž. St. Kairys ir inž. Vl. Mošinskis.

A. Smetona bendrais bruožais nupiešė, ką davė Lietuvai p. Vileišis. Tautos gyvenimą daro du veiksniu — visuomenės ir asmens. Tų abiejų veiksnių santykis gali but apibudintas toks, kaip liaudies dainos su individualine poezija. Tauta, kol dar nesusipratusi, neįvertina asmens svorio šiokiam artokiam jo likimui. Tik paskum, kada ji pakyla aukščiau, jai darosi aiškesnis vaizdas asmens dirbusio savo kraštui. Nebetekę P. Vileišio, mes jo šiandien pasigendame ir susimąstome jo darbais. Lietuvių atgimimo istorijoje jis užima žymiausią vietą. Petras Vileišis pradėjo rupintis lietuvių švietimu, dar jaunas studentas budamas Petrapilėje drauge su keliais kitais lietuviais studentais. Jam nebereikėjo atsiverst; jis gimęs iš tėvų lietuvių kaimiečių, išsinešė iš namų tvirtą lietuvišką sąmonę mokyklon. Eidamas mokslus pamatė, kokia bedugnė skiria tamsų lietuvių kaimą nuo šviesaus inteligento. Tas tamsumas buvo palaikomas rusų valdžios, uždraudusios lietuvių spaudą. Apmirusi visuomenė galima judint gyvu ir rašomuoju žodžiu. Abu keliu buvo atskirti: lietuvių inteligentijos 1870 m. nebuvo, o lietuviškas raštas buvo užgintas. Reikėjo įveikt šios kliutys. O kas įveiks? Kas išeidavo šviesesnis iš musų Tautos, tas dingdavo rusų, lenkų ir kitų svetimose jurėse. Tik mažas burelis studentų susimetęs draugėn 1870 m. Petrapilėje, ryžos "pajudinti žemę", pažadint apmirusią lietuvių tautą. Užginta spausdint lietuviškai, tai P. Vileišio sumanymu studentai leidžia ranka rašytą periodinį lapelį, pavadintą "Kalviu Melagium." Tai buvo musų rašto istorijoje — prieblandis, po kurio už kelerių metų pasirodė Prusuose "Aušra". Tokiu budu buvo mestas grudas, kuriam klestėt nebuvo laisvės. Tai buvo pogrindžio, slapties darbas, kurs negalėjo aikštėje, viešai prieit lietuvių kaimo sąmonės.

Reikia praskleist uždangą, pastojusį kelią šviesai. Be rašto, be spaudinto žodžio užslėgs tamsumas Lietuvą. Tą tiesą labai gerai suprato P. Vileišis ir delto dėjo visą savo energiją išgriaut rusų valdžios pastatytas draudyklėms Lietuvoje. Jis pirma mėgina visokiais keliais įtikint vyriausybę, kad neteisėta, neteisinga ir rusų valstybei žalinga laikyt uždraustas lietuvių raštas. Beklabinant vyriausybės duris jam pasisekė išgaut leidimas ir išspausdint dvi brošiurėlės (Jons ir Aniutia ir Stefensonas). Bet tuo ir pasibaigė: daugiau rusų vyriausybė niekam nebeleido spausdint lietuviškų raštų lotyniškomis raidėmis.

Tada P. Vileišis, nesiliaudamas akint rusų vyriausybės, savo lėšomis (Petro Nėrio vardu) užsienyje ėmė leist visą eilę iš visokių dalykų. Tie leidimai buvo kaip ir koks liaudies universitetas, kur žmonės galėjo pasiskaityt ir pasimokyt apie žemės ukio dalykus, apie amatus, sužinot apie ligas ir gydymą. Netruko ir populerizacijos mokslo iš visų sričių.

Nebudamas revoliucijonierius, P. Vileišis betgi nesmerkė musų kairių srovių linkmės, nukreiptos prieš valdžią, nes žinojo, kad tik susilpnintas rusų režimas pagaliau tenusileis ir grąžins lietuviams spaudos teisę. Savo sumaningu rangovo darbu susikuręs ir tapęs turtingas žmogus, P. Vileišis gausiai rėmė "Varpą", ėjusį Tilžėje, šelpė moksleivius studentus, bet ne dovanų pavidalu, o pavesdamas darbą ir jį apsčiai atlygindamas. Taip darė iš pedagogikos atžvilgio, kad visa reikia pačiam uždirbt. Agi ir pats savo darbu taip buvo iškilęs.

Bet štai 1904 m. rusų vyriausybė, daugiausiai P. Vileišio klabinama, leido lietuviams spaudą, beliko jąja pasinaudot. Netrukus prieš tai lietuvių kairioji srovė abejojo "Varpe," ar verta tiek daug energijos dėt del legalinės spaudos, kuri juk vis tiek revoliucijonieriams nebusianti įmanoma. P. Vileišis teisingai pyko del tokio negudraus revoliucijonierių samprotavimo: geriau nors truputi laisvės, ne kaip visiškai jos nebutų.

Tik turtingas lietuvis, kaip P. Vileišis, tegalėjo savo lėšomis įsteigt Vilniuje spaustuvę, dienraštį ir knygyną. Apie rašto darbą jis mėgino sutelkt visus. Toliau gyvendamas nuo partijų, jis jų nesuprato; nes jam ilgainiui įsitikino, kad visų srovių negalima suburt apie vieną dienraštį; delto pavedė jį pirma dešinėms, o paskui, šiomis nepatenkintas, kairėms srovėms. Pagaliau perleido "Vilniaus Žinias" kairiųjų partijai, demokratams.

Visas tas spaudos sumanymas P. Vileišiui daug kaštavo, atnešęs jam dešimtimis tukstančių skaitomo nuostolio, bet tai paliko didelę žymę lietuvių kulturos gyvenime.

P. Vileišiui rupėjo ne vien lietuvių švietimas, jam rupėjo visos Lietuvos likimas. Kiti lietuviai inteligentai, baigę aukšta mokslą, iškeliaudavo Rusijon, žadėdami prakute grįžt savo tėvynėn, bet su savo nutautusiomis šeimynomis nuskęsdavo svetimose jurėse. P. Vileišės, budamas didelio proto ir jautrios širdies, didelės valios, išlaikė žodį, duotą savo tautai. Nenorėjo supelėt ramioje rusų įstaigos vietoje, kad ir gerai apmokamoje, ryžos stoti savarankišku įmonininku, statyt gelžkelio tiltus. Ir jam labai sekėsi. Kai tik gerai susikurė, uždirbo apie milijoną rublių, tuojau pastatė Vilniuje fabriką, kur beveik visi darbininkai, kvalifikuotieji ir paprastieji, visi technikai ir inžinieriai, buvo lietuviai. Toku budu js sudarė Vilniuje tvirtą pagrindą įkibt lietuvių gaivalui. Ir jei ta įmonė paskum nusilpo, tai ne P. Vileišio proto kaltė: jo gera širdis buvo kalta, dėdama aukas ten, kur pelno negalima laukt.

Pasvirus reikalams, P. Vileišis vėl ėmėsi statyt tiltus Rusijoje. Ir gerai jam ten sekėsi. Jei ne Rusijos revoliucija, butų vėl milionierium sugrįžęs Lietuvon. Bet revoliucija užgrobė P. Vileišio turtą ir jis grįžo laisvon tėvynėn be nieko. Kad ir pasenęs, jis tebeturėjo gyvą protą. Buvo pakviestas valdžion susisiekimo ministerijon. Įpratęs dirbt vienas, budamas principo žmogus, jis tokioje koalicijoje nesutilpo.

P. Vileišis tai lietuvų tautos prometiejus, atnešęs jai žiburį ir šviesą, kada ją aplinkui gaubė tamsi uždanga, rusų valdžios užtiesta. Jis tą uždangą plėšė tokiu pasiryžimu, kaip nė vienas kitas, neskųsdamas nė savo dvasinių nė materialinių paiegų.

P. Vileišis buvo politikas, kurs siekė didžiosios Lietuvos pagrįstos senovės tradicijomis. Iš Lietuvos senovės jam švietė ir musų ateities idealas. Jis buvo demokratas, bet ne toks ,koki yra lietuviai daugumas. P. Vileišis pripažino tik tokį demokratizmą, kurs kelia visus iš apačios į viršų, o ne kurs viršų spaudžia žemyn, kad susilygintų su apačia. Niekas gal tiek rimtai nesvajojo apie reikalingas Lietuvai reformas, kaip jis. Tik jo reforma evoliuciška. St. Seimo nulemtą reformą, jis laikė pražutinga Lietuvai. Ta reforma paversianti musų šalį "ubagų kraštu."

P. Vileišio atminimas musų vyresniąjai kartai tebėra per gyvas, o jaunesnioji karta gyvenimo sukuryje, koks dabar vyksta, nespėjo įžiurėt jo svorio. Tik jo laidotuvės, nepaprastai pakilios, liudija, kad vėlionis buvo nepaprastas asmuo lietuvių tautai. Jis labai daug jai padarė, o ji ar atsidėkojo jam? Ir sunku butų atsilygint materialine gerybe, kurios P. Vileišiui stigo senatvėje. Bet dvasios gerybei materialinis lobis nėra ekvivalentas. Jeigu yra Platono idėjų pasaulis, kurin bus grįžęs P. Vileišis, tai jis džiaugsis, matydamas, kad Lietuva eina jo idėjos pramintais takais. Tai bus atsilyginimas musų prometiejui.

P. Vileišio idėja ima reikštis Lietuvoje. P. Nėrio raštai rodo, kad jis valstybiškai protavo. Ir šiandien nepriklausomoji Lietuva tiek tarpsta, kiek jais seka.

Mums šiandien tebesivaizduoja P. Vileišio fotografija. Kai istorikas įsimanys tirt lietuvių tautos atgimimo istoriją, tai jis užtiks tenai šviesų paveikslą ant tamsaus lauko. Tai P. Vileišio asmuo. Tada mes turėsime jo portretą, bet ne kunišką, o dvasišką. Ir tas portretas bus labai gražus.

Inž. St. Kairys apibudino P. Vileišį, kaipo inžinierį. Jam pačiam teko nemažai dirbt vėlionies organizuotame darbe. Tas laikas yra maloniausias jam atsiminimas. Vėlionis buvo ne paprastas inžinieris, o didelis darbo organizatoris rangovas, plačiai ir toli visa numatąs. Jį žinojo ir aukštai vertino visa Rusija. Didelis inžinieris, didelio proto ir kilnios sielos teisingas žmogus. Kad visokio laipsnio darbininkai, technikai ir inžinieriai buvo prisirišę į P. Vileišį, tai rodo tas faktas, jog daugumas dirbdavo su juo, kol pasendavo,—o kai pasendavo, tai ir savo vaikus atsivesdavo į darbą. Darbininkai vadindavo jį savo tėvu ir globėju, delto, kad P. Vileišis tėviškai su jais apsieidavo: pabardavo kur reikdavo ir padėdavo bėdoje ir nelaimėje. P. Vileišis buvo tautininkas, ne šovinistas, nes savo darbe visus lygiai pagal nuopelnus įvertindavo, kiekviename matydavo sau artimą žmogų.

P. Vileišiui pinigas nebuvo gyvenimo tikslas, o tik priemonė pasiekt geram daiktui. Del to jis ir savo turtą, rupestingu darbu sukrautą, skyrė lietuvių visuomenės labui, nežiurėdamas ar jis duos jam pelną ar neduos. Vilniuje įsteigta jo fabrika buvo mintis duot mokytų, kvalifikuotų darbininkų. Ir tas tikslas buvo pasiektas: jis išleido visą eilę lietuvių, daugiausia švenčioniškių, specialistų darbininkų, kurių pirmą nebudavo ir kurie paskum galėjo užimt tinkamas vietas P. Vileišio organizuotame darbe.

P. Vileišį ne vienas pavadindavo monarchistu aristokratu. Tai ne tiesa, jis toks nebuvo. Jis laikė Vytautą, didįjį Lietuvos kunigaikštį, lietuvio idealu, — lietuvio, sukurusio didžiąją Lietuvą. Tai jam valios ir proto idealas. P. Vileišis, budamas dešiniųjų pažiurų, mokėjo kuo geriausiai sugyvent su kairiųjų partijų žmonėmis. Tai rodo ir prelegento artimas su juo santykis.

Išėjęs aukštą mokslą, ilgai gyvenęs svetimame krašte, P. Vileišis paliko savotiškas, su geriausiomis lietuvių budo savybėmis. Jis buvo labai religingas žmogus. Šeimynoje buvo labai minkštas, bet griežtai žiurėjo, kad vaikai neapleistų bažnyčios.

Budamas Rusijoje, greitai pasiilgdavo Lietuvos ir poilsio metu kalbėdavo apie ją. Kai paėmė darbą Pavolgyje Samaros krašte, tai džiaugėsi ir gerėjosi, kad jis primena jam Lietuvą: panašus esą kalneliai ir slėniai, miškai ir krumai.

P. Vileišyje buvo su dideliu inžinieriu didelio žmogaus siela, gražus, švelnus lietuviškas budas.

Inž. Mošinskio kalbos nebeteko girdėt. ("Lietuvis")

—o—

Amerikos Žinios

Rumunijos karalienė išvažiavo

New York. — Rumunijos karalienė Marija su savo sunumi kunigaikščiu Nikalojum, duktere kunigaikšte Ilijona ir su savo palydovais, 24 lapkričio sėdo ant laivo Berengaria, kuris keliauja atgal į Europą. Prieš laivo išplaukimo karalienę buvo atsisveikint žymesnės New Yorko ypatos. Iškeliaudama karalienė pareiškė savo pilną patenkinimą Amerikos viešingumu ir savo kelione po įvairias Amerikos valstijas ir Kanadą. Karalienė mano, kad tas jos nepaskutinis atlankymas Amerikos krašto. Karalienė sutrumpino savo buvimą šioj šaly iš priežasties susirgimo jos vyro karaliaus Ferdinando.

Grafas atkeliavo kaipo ateivis

New York. — Grafas Ludwig Salm-Hoogstraeten, vyras milijonierės Millicent Rogers, pribuvo į New Yorką kaipo Vokietijos kvotos ateivis. Jis ketina apsigyvent Amerike ir pastot šios šalies piliečiu. Jo žmona užvedė prieš jį perskyros bylą.

Užgriuti angliakasiai gyvi

Hazelton. — Penki žmonės prabuvo 9 dienas užgriuti Lehigh Valley anglių kasyklose. Visus išgelbėjo gyvus ir sveikus, tik vieno ne surado. Mano, kad jis paskendo apėmusėm tą pusę kasyklų vandeny. Užgriutiems pasisekė pasiekt tunelį prie kurio vanduo nepriėjo ir ten jie prabuvo iki juos atkasė.

Baisi viesula

Pine Bluff, Ark. — Viesulos nesiliauna lankytis vakarų valstijose. Šį kartą milžiniška audra aplankė Arkansas apielinkę, palikdama paskui save sudraskytas triobas, telegrafų veles ir 34 negyvas ypatas. Apart to, apskaitliuota dar į 60 ypatų sužeistų ir daug turto nuostolių.

Tunelio tvanas

San Francisco, Cal. — 14 žmonių paskendo iš priežasties patvinimo tunelio prie Orinda 15 mylių nuo Oakland. Jie dirbo prie upės Mokelumne vandentraukio, kuomet trukęs debesys pakėlė upės vandenį ir užpylė tunelį.

Pašventinimas masonų bažnyčios

Detrot, Mich. — Atsibuvo iškilmingas pašventinimas naujos masonų bažnyčios. Iškilmėse dalyvavo 25,000 masonų suvažiavusių iš visų Suv. Valstijų ir Kanados miestų. Bažnyčia lėšavo į $7,000,000.

Badavo 17 dienų

Norfolk, Va. — Teresa Struckmann 20 metų slaugė atlikus slaptą kelionę iš Hamburgo į Wilmington, N. J. prabuvo 17 dienų ant laivo Bockenheim. Badas privertė merginą pasiduot ateivystės priežiurai, kuri nutarė siust ją tuo pačiu laivu atgal. Dagirdus apie gerą Amerikos slaugių apmokėjimą, ji bandė slapta čia dasigaut.

Nepaprastas šuvis

North Berwick, Me. — Neskirtas tam tikslui šuvis sužeidė ponią Everett Mathews, kuomet ji šukavo prie veidrodžio savo plaukus. Gyvenančio priešais Guy Lowe šautuvas netikėtai sprogo, jo rankose. Šuvis perėjęs sieną pataikė moteriai į kairiąją ranką, praslinko krutinę ir dešinę ranką, atsimušdamas į langa geležį ir sugrįžęs pataikė moteriai į smilkinį.

Laivas lužo pusiau

Sault Ste. Marie, Ont.—Laivas Hettler, prikrautas druska pataikęs į uolą prie Munising, Mich., lužo pusiau. Ta nelaimė atneš didelius nuostolius, nes kaip laivas, taip ir tavoras žuvo.

Nušoko nuo paminklo

Washington. — Henry Anderson Ispanų-Amerikos karo veteronas, užsilipo ant viršaus Washingtono paminklo ir surikęs "pirmyn", nušoko nuo 555 pėdų aukščio paminklo žemyn. Nabagas užsimušė ant vietos.

Užtiko narkotikų landynę

Boston, Mass. — Policija surado kiniečiais apgyventoj pusėj miesto narkotikų landynę, kurioj rado visas opiumo rukymo prietaisas, kelis svarus tavoro ir 14 snaudžiančių "kostumierių." Policija turėjo sukapot keletą durų koliai įsigavo i landynę, turėjo apgalėt keliolika užpuolančių ant jų kiniečių. Savininkai landynės Harry Yee ir Chin Park areštuoti, kiti pabėgo.

Laivai pavėlavo

New York. — Po šiaurinį Atlantiką siaučia vėtros ir stabdo laivus pribut uostan į laiką. Atvykusieji laivai, Berengaria ir George Washington, pavėlavo po dieną. Laivas Rochambeau pasivėlino dvi dienas. Didesnė dalis pasažierių sirgo keliaudami po siubuojančias jures.

Sumušė vyrą teisme

Milwaukee, Wis. — Areštuota per savo vyrą ponia Marie Buffas, taip įpyko, kad teisme sumušė ji, akyvaizdoje teisėjo ir policijos.

Suvienytos Valstijos atšaukė savo Ambasadorių iš Meksikos

Washington, lapk. 23. — Taika tarpe Suv. Valstijų ir Meksikos užsibaigs su pradžia sausio mėnesio. Meksika įvedė naujas teises kaslink svetimžemių užimtų gamtiškų turtų Meksikoje, kuriuos Meksikos valdžia nutarė atimt nuo svetimžemių ir padaryt valdžios įstaigoms. Amerikos kompanijos turi užėmę didelius gamtos turtus Meksikoje ir delto reikalauja, kad juos valdžia apgintų. Iš to gali kartais ir karė kilt. Meksika papratus kariaut per metų metus.

10 anglekasių žuvo kasyklose

Lethridge, Alta, Kanadoj. —Lapkričio 22 d. žinios praneša, kad, angių kasyklose, vadinamose McGillwray, ištiko dujų ekspliozija, kur žuvo 10 darbininkų. Aštuoniolika darbininkų nuo pavojaus prasišalino laimingai išeidami iš kasyklų.

Prašo užtarimo mažų tikėjimų

New Yorkas, lapkričio 23. —Evangelino Booth kamandieras, Išganymo Armijos, padavė prašymą Rumunijos karalienei prieš jos iškeliavimą, kad užtartų nuo persekiojimo neskaitlingas sektas, esančias Rumunijoj, tarpe kurių yra ir Išganymo Armijos sekta.

—o—

TUKSTANČIAI JAUČIASI ESANT SAVO PRIEDERME

patart vartot Pepsinic Seltzer del pilvo nesveikatos

Žmonės, kurie vartojo Pepsinic Seltzer sako, kad tai yra geriausia gyduolė panaikinimui gazų, nevirškinimo, kvaitimo ir pilvų nesveikumų. Jie nėra vartoję geresnės ir už tai nesigaili patart jos savo draugams. Jei turi skausmus prie širdies, šone, ar nugaroje, gal pamanysi, jog tai yra širdies liga ar apendicitas ar kepenų kenksmas, bet greičiausiai paeina nuo gazo viduriuose. Arba, jei viduriai nevirškina, paeina nuo nerviškumo, įtempimo dirksnių ar karšto budo. Pepsinic Seltzer yra tikrai stebėtina gyduolė — gali pirkt bile aptiekoj. Saugu duot vaikams. Jei aptiekorius neturi, rašyk į Pepsinic Seltzer Co., Worcester, Mass. U. S. A.

PO MEDŽIU.

Mieli broliai ir sesers: —

Praleidome Padėkavonės dieną linksmai ir gražiai. Kalakutai nuo krautuvių langų visi išnyko, žmonės turėjo juos sunaudot. Tiesa, daugumas pradėjo šventę biskį pergreit ir užsiėmė perdaug su "naminėle." Delto turėjo išsiblaivyt už grotų ir neturėjo progos pasirodyt kas tai jie yra.

Mes pasekam šventę senų šios šalies tėvų, kurie pribuvo į šią šalį labai vargingam padėjime, o dar sunkiau jiems buvo čia apsigyvent. Juos kankino pradžios gyvenimas, nes vienu metu reikėjo ir namai statyt ir drabužiai gamytis ir maistas užsiaugint ir gintis nuo žiaurių Indijonų, kurie visai gero nemislino jiems nematytiems baltiems žmonėms. Silpnesni iš jų žuvo, tvirtesni atsilaikė ir šį naują kontinentą apgyveno perdėm skersai ir išilgai.

Išsigelbėjimas nuo vargo yra geriausis budas, tai dirbt, veikt, turėt kantrybę ir savyje gerą pasitikėjimą. Bet mes dabar atkeliaujanti į šią šalį nematome tokio vargo ir delto gal pas mus nebuvo tokios vienybės ir ne tiek darbštumo kaip kad buvo pas pirmus pilgrimus. Mes atkeliavę, dabar randame namus gyvent, darbus dirbt ir daug savo prasigyve nusių draugų, kurie iš pirmos dienos mums pagelbsti. Tai yra jau kitokios gadynės gyvenimas.

Todel mes ir Padėkavonės dieną jau kitaip švenčiame. Pasivalgome, pageraujame pamatome visokių "zbitku" ant krutamų paveikslų, išsimiegame už grotų ant ryt užsimokėję už automobilių ir už patarnavimą einame vėl į darbą.

Ištiesų mes turėtume ką švęst biskį svarbiau. Mums reiktų švęst padėkavonės dieną ir kartu prisimint sau, kad musų amžiuje, musų gyvenime ir po musų akių musų Tėvynė Lietuva atgavo savo laisvę. Šitą tokį svarbų įvykį galėtume pridėt prie piligrimų paliktos šventės ir nuoširdžiau švęst Padėkavonės dieną. Laisvė Lietuvos ne tik musų broliams Lietuvoje davė progą savaip manyt, savaip gyvent, iš savųjų valdininkus rinkt, savo mokestis sunaudot savo reikalams, savo kalba gerėtis savo šalyje, bet dar davė ir mums išeivijoje tikra krikštą Lietuvos vaikų. Pirma mus žmonės nežinojo ir mes nemokėjom jiems išaiškint, o ir išaiškinus, jie niekur nerado patvirtinimo, nes iš istorijos mes buvom išimti ir nuo kamuolio žemės buvom išskusti. Musų priešai buvo padarę iš mus benkartus. Bet dabar mes jau nesame tokie, mes turim savo tikrą vardą, kuom mes esam ir ant žemlapio galim pasirodyt, kaip ir iš kur mes paeinam. Kas mums tą viską suteikia, tam turim but dėkingi.

Užvis mes turim padėkavot tiems musų broliams arba tėvams, kurie varguose mums pradėjo ausį kukždėt, kad mes esam lietuviai, vaikai vienos motinos, kurią priešai laikė pasmerkę. Mes jiems labai turim dėkavot ir klausytis ką toliau jie mus mokina. Laisvę turime, dabar Tėvynė yra musų rankose. Toliau, reikia mums kulturos, mokslo, apšvietos musų visuomenei. Musų kultura turi skubintis ir eit pirmyn, nes be kulturos žmonės negali dabar Tėvynės savo palaikyt, taip ukininkas nemokėdamas ukininkaut, negali ant ukės išgyvent nežiurint kaip jis ją mylėtų. Žemė turi but apdirbta, žemė turi but apžiurėtą, kaip ir ką geriau gali užaugint. Gyvenimas namuose turi persimaĩnyt iš tamsių urvų, kuriuose vakar vergai gyveno, į namus laisvus, šviesius ir švarius. Kiaulės, vištos, avįs ir kiti gyvuliai turi išeit iš musų Tėvynės žmonių gyvenimų, ir eit sau į tvartus. Ir tvartai turi but geresni negu dabartinės žmonių gyvenimo vietos. Reikia permainyt žmonių budas, kad pasigulde numirelius viduryje stubos nesirinktų ir užsidarę langus ir duris per naktis nekvėpuotų tuo oru, kuris pacina nuo mirusio kuno ir susirinkusių kvėpuojamas ir nešiojamas kraujas po kunus tų, kurie laidot suėjo. Nedėt valgių ant stalų, kur numirelis paguldytas ir neduot musėms nešiot ligų sėklas nuo numirusio kuno ant stalo, kur sudėti atviri valgiai. Tie ir daug kitų papročių, kurie stato daug kryželių, reikia iš Lietuvos šluot laukan. Todel sakau jums, užrašykite "Amerikos Lietuvį" į savo tamsius Tėvynės kampelius, tegul eina ir kulturina musų šalį, kuri be kulturos negali pasaulyje gyvent ir but laisva.

Pereitą savaitę p. J. Gilius iš Rochester, N. Y. atsivedė Po Medžiu Joną Gudonį iš Androniškio, Panevėžio aps. p. Aug. Rudekas atsivedė Po Medžiu Povila Makštelį iš Šiaurių kaimo, Kupiškio, Panevėžio aps. p. K. Šilauskas iš Thompsonville, atsivedė Po Medžiu Al. Alešauskį, iš Somerville, Conn. Ar-gi jus negalite ką nors atsivest?

Žmogus.

LIETUVIAI AMERIKOJ

LAWRENCE, MASS.

Nors čia nemažai randasi "Amerikos Lietuvio" skaitytojų, bet žinių niekas neparašo apie šio miesto judėjimą. Tiesa, jau per porą metų darbai buvo sumenkėję ir daugumas lietuvių buvo išvažinėję į kitus miestus. Betgi jau šių metų pabaigoj darbai žymiai pagerėjo ypač audimai, siulų verpimai ir t.p.

Taipgi čia randasi gera proga gabiems biznieriams, nes čia daug ko truksta, pavyzdžiun: restauracijų nors kelių, drabužių krautuvių, rakandų. Taipgi but linksma matyt, kad čia prasiplatytų geresni lietuviški laikraščiai ir sustiprėtų geros lietuvių organizacijos, kaip tai SLA., TMD., nes paskutiniu laiku jau mažai girdim kalbant apie virš minimas draugijas. Gerai but, kad musų senesni veikėjai tuomi pasirupintų.

Gailiunų Jonas.

PHILADELPHIA, PA.

Atsiminimas iš netolimos praeities

"Darbininkas" No. 91-mam, šių, 1926 metų, išreiškė pasveikinimą gerb. kun. Jonui Švagždžiui, klebonui Šv. Roko lietuvių parapijos, Montelloje (Mass.), del paminėjimo jo 20 metų kunigavimo sukaktuvių. Tą gi beskaitant, man prisiminė Jis ir Jo visa darbuotė, kaip jis prieš keletą metų viešėjos pas mus Philadelphijos richmondiečius. Ir... ir nors jis viešėjo vos tik keletą mėnesių, bet tiek čia pasidarbavo taip lygiai tikėjimo srity, kaip ir politikos, bei kulturos, kad... kad, jei tą viską surašius, tai reikėtų parašyt diktoką knygą. Todel to ir ne manau daryt. Vien tik Jam pareikšdamas savo gratuliaciją ir šaukdamas: Ad multos annos!... pareiškiu ir tąjį, kad Jis ir vėl malonėtų pas mus atvykt paviešėt ir... ir atgaivintų tą, kas jau mirė iš Jo veikalų tarpe musų; bei suteiktų eleksyro gyvybės tiems veikalams, kurie jau merdėja, miršta...

Phila. ričmondietis.

HARTFORD, CONN.

Atidarė naują lietuvišką krautuvę

Jonas Sekys Co. šiomis dienomis atidarė naujai krautuvę, visokių parėdų, vyrams ir moterims ir pardavinės nuženinta kaina.

Hartfordo ir apielinkės lietuviai, paremkite savo tautietį naujame jo užsiėmime. Jonas Sekys yra tikras lietuvis, kuriam rupi lietuvių ir Lietuvos reikalai, taip kaip kiekvienam geram sumaniam lietuviui. Tokie žmonės, jeigu kada praturtėtų, tai musų tauta kiltų jų gerais linkėjimais ir aukomis. Drabužius mes visgi turim pirktis, perkant bile kokį daigtą krautuvėse duodam krautuvininkui nors mažą nustatytą nuošimtį pelno. Ar negeriau tas pelnas duot savam žmogui, ypatingai tokiam, kuris reikale šelpia lietuviškus reikalus ir atjaučia kiekvieno iš savųjų vargus. Mažai mes turim gerų tautiečių pramoninkų, todel kuriuos turim, kuriuos žinom, kad tikri yra musų žmonės, tai nepamirškime. Naujoje krautuvėje yra ir naujai sudėtos prekės. Prieš kalėdas bus daug kas perkama todel nepamirškite apsilankyt pas savo tautietį.

Jeigu kartais ko nori, o krautuvėje nesiranda, duokite progą jam del jusų gaut. Jis gali gaut ką tik panorėsite, ką tik matote didžiausiose krautuvėse ir gaus dar pigiau, nes užsakant, jis žinos, kad jam tas daiktas ilgai nereiks laikyt, todel jis pigiau jums parduos.

Pas Joną Sekį gausite ir "Amerikos Lietuvį" nusipirkt ir kitus laikraščius. Nepamirškite jo vietos.

Jonas Sekys Co.
Hartford, Conn.,
177 Park St.

FAIRHOPE, ALABAMA

Mes, kurie čia apsigyvenę šitame šiltame ir sveikame vaisių krašte Fairhope, Alabamoj, esame visko pilni. Vaisių, daržovių, kurkių — indikų, vištų, kiaušinių, pieno, gyvulių ir ikvaliai žuvelių. Gyvenk ir norėk. Čia žiema, tai yra nedidelė vasarėlė, rožės žydi žiemą ir vasarą. Bet man vienam gyvent visgi nuobodu. Jeigu kur rastusi man draugė, butų gerai, kad atsišauktų, nes gera draugė man tiek daug palengvintų gyvenimą, kad viskas tas ką turim ir visos aplinkybės pasidarytų dar malonesnės.

Vincas Normantas,
Fairhope, Ala.

"Am. Lietuvio" Knygyne galite gaut visokių laiškams popierų.

IŠ LIETUVOS

KAIP BOLŠEVIKAI ATSIMOKA SOCIALDEMOKRATAMS, UŽ SUTEIKTĄ JIEMS LAISVĘ

Kaunas, 14 lapkričio. — Kaip žinia, kad prie senosios krikščionių demokratų valdžios, Lietuvoje bolševikams nebuvo jokios laisvės, veikė tik slaptai ir buvo aštriai persekiojami. Gi dabartinioji Lietuvos valdžia, labiausia reikalaujant socialdemokratams, suteikė bolševikams nemažai pilietinių laisvių, kad jie gali leist savo laikraščius, ruošti mitingus ir t.t.

Už tokią socialdemokratų malonę rodosi, kad bolševikai visgi turėtų but dėkingi, bet kur tau. Gavę laisvę, bolševikai ant nieko taip pašėlusiai nepuola, kaip ant socialdemokratų. Iki šiol dar nebuvo tokio mitingo, kuriame nebutų visaip dergiami ir smerkiami socialdemokratai, jų laikraščiai irgi perdėm perpildyti socialdemokratų pludimais. Mitinguose bolševikų ant socialdemokratų puolimai pasiekė aukščiausio laipsnio. Dabar jie jau visai atvirai stato klausimą apie tai, kad socialdemokratų įžymesnieji vadai butų pašalinti iš politinio veikimo ir net grumoja jiems visokiomis bausmėmis. Ir taip, 17 spalių Liaudies namų salėje, bedarbių susirinkime, rusas bolševikas pil. C., beplusdamas socialdemokratų vadus, tarp kito ko išsireiškė, kad vietoj vieno jų draugo Glavacko, geriau tesėdėtų sau kalėjime 4 tokie Paplauskai bei Plečkaičiai. O sekmadienį 24 spalių, Rotušės salėje, metalistų susirinkime, kuriame buvo renkamas Kusijon delegatas, tas pats rusas įsikarščiavęs šaukė, kad tokius Paplauskus ir kitus jam panašius, ant smaluotos tačkos ir į išeinamąją vietą, tik ten jiems esanti vieta, tai tokiam pasiulymui, susirinkusieji reiškė savo pritarimą, smarkiausiu rankų plojimų.

Tai šitaip Lietuvos bolševikai atsimoka socialdemokratams už suteikimą jiems laisvės, iš ko labai aišku, kad pastarieji duodami tokiems gaivalams laisvę padarė didžiausia nesąmonę ir didelį nusižengimą prieš Lietuvos neprikląusomybę.

* * *

Dabartiniu metu, del pasireiškusio atkaklaus bolševikų bruzdėjimo ir kitokių nepalankių jiems aplinkybių, o ypatingai, kad socialdemokratų su liaudininkais yra griežtai skirtingos pažiuros kitų metų valstybės biudžeto sudaryme, labai galimas daiktas, kad socialdemokratai visai netolimoje ateityje iš valdžios visai išeis ir pereis į opoziciją. Apie tai Kaune kalbama labai plačiai ir tokios galimybės nė kiek neslepia nė patys socialdemokratai.

Taigi Lietuvos vidaus sutvarkyme gali įvykt žymi permaina.

Lietuvos sunus.

"AMERIKOS LIETUVIO" KNYGYNE GAUNAMA ĮVAIRIŲ KNYGŲ.

LIETUVA IR SANTARVĖ

Musų dabartinei vyriausybei padarius sutartį su SSSR ir pradėjus savarankiškai veikt, kaikurie politikai ir šiaip veikėjai pradėjo kritikuot tuos naujus valdžios žygius. Girdi, kaip į tai pažiurės Santarvė? Tie kritikai ir nusiminėliai bežiurėdami į Santarvės puspadžius, nebemato ir neatjaučia skaudžių tos "gerosios" tetulės globojimo vaisių.

Kada 1919 m. bermontininkai Žemaitijoje žiauriųžiauriausiai plėšė ir kankino gyventojus, tai Santarvės valstybės "nematė" ir "negirdėjo" tų skundų. Bet kada musų kariuomenė, vos spėjusi atvykt iš bolševikų fronto, sudavė tų plėšikų "Geležinei divizijai" galutiną smugį ties Radviliškiu, Akmene, Malunai, ir pradėjo juos bėgančius siaust, tada Santarvės R-ja pamatė ir išgirdo bermontininkų riksmą.

Musų kareiviai su ašaromis akyse žiurėjo, kaip jie plėšė ir žudė jų tėvus, brolius, bet negalėjo pakelt ginklo. Mat, vadai pabugo gen. Nisselio grąsinimų, kuris pavelino bermontininkams žygiuot į krašto vidų, kada musų armija kitame fronte vedė mirtiną kovą su Lietuvos priešais. Vienok Santarvė nerado galimų duot musų kariuomenei galią juos apsupt ir nuginkluot, kada jie baisiausiai plėšdami žmones, pamažu traukėsi į Vokietiją.

Atėjo 1920 metai Tautų Sąjunga palaiminus lietuvių-lenkų sutartį Suvalkuose, ramiai toliau šypsojosi, žiurėdama, kaip lenkų gaujos iš pasalų puolė mažas musų kariuomenės iegas ties Vilnium ir musų protestų nesiklausė. Bet kada musų kariuomenė puolė į kontr-ataką, išblaškė, sumušė tas gaujas ties Širvintais ir Giedraičiais, ir nesulaikomai veržėsi pirmyn į Vilnių, gaudydama besislapstančius miškuose bėgančius lenkus. Tada tai umai atsirado vėl tie taikintojai.

Musų kariuomenė suerzinta, klausė savo vadų: "Kodel veltui taip gausiai kraujas liejama? Kodel neeinama į Vilnių, už kurį tiek kovota?" Dėja, musų vadovybė vėl patikėjo Santarvei ir atidavė jai Vilniaus raktus, su didžiausiomis aukomis, aukautomis ties Širvintais. Tą žygį dabar labai reikia apgailėt.

Toliau, Santarvė matydama musų valdžios nuolankų paklusnumą, užmiršo savo palaiminimą duotą Suvalkuose ir lenkų smurtą pripažino teisėtu. O kur dar smulkesni žygiai?! Tik atsiminkime Himanso ir Daviso taktiką, atminkimą 1923 metų, vasario mėnesį(?) ir šių metų lenkų smurtą ties Pagojais, kur naujai užgriebta žemė tebėra lenkų rankose.

Žinoma, Santarvė išklausė musų popierinį skundą ir pagrąsino lenkams. Tai ir viskas. Nė vienas Lietuvos gyventojas niekados neužmirš tos skriaudos iš Santarvės pusės, kuri susirinko skelbt kitų tautų tarpe, meilę ir teisingumą, bet tikrenybėje parodė meškos patarnavimą.

Todel kiekvienas tikras Lietuvos pilietis džiaugsmingai sutiko tą naują valdžios žygį, per kurį išdrįso atsikratyt "gerosios" tetulės nurodymų. Visai nesuprantamas tų musų kaikurių politikų lepšiavimas, kurie vis dar nusiminę klausia: "Ką pasakys Tautų Sąjunga? Kas daryt?" Atsakymas trumpas: Daryt tai, ką padarė Ispanija ir Brazilija.

Musų protėviai kol nežiurėjo kitų patarimo ir tarpininkavimo, ne tik kad atsilaikė prieš daug skaitlingesnius priešus, bet ir sukurė galingą Lietuvos valstybę. Tų skaudžių Santarvės ir istorijos pamokų mums jau užtenka. Gana jau mums to nuolankumo ir saldliežuvystės, o daugiau griežtumo ir pasirįžimo. Tik tauta, kurios visi žmonės turi vieną širdį, dvasią, tampa vienu kunu, kurios niekas niekados nepergalės. **Antas Raila.**

TAS, KURS GERA BEDARYDAMS

Tas, kurs gera bedarydam's,
Save jaučia nelaimingu,
Visai netiki į gera
Ir keliu eina klaidingu.
Tasai netiki į Dievą
Ir Jo amžiną galybę,
Kas vienam padaro gera,
O kitam daro piktybę.

JUO ILGIAU ŠIAME PASAULYJ...

Juo ilgiau šiame pasaulyj
Bekovodam's gyvenu,
Tuo daugiau matau prieš save
Aš neatliktų darbų,
Kuriuos man atlikti noris,
Su visais pasidalint,
Kad kiekvienas iš jų gautų
Šio bei to pasimokint.
Ašai noriu, kad tos dainos,
Kurios plaukia iš sielos,
Ne tik man vienam tarnautų,
Bet visiems teiktų naudos,
Kad visus jos suramintų
Ir sumažintų vargus,
Kad jų balsas praskambėjęs
Nenueitų į kapus,
O gyventų Lietuvoje
Tarp plačiausiųjų minių,
Kad visi jų taip ištrokštų,
Kaip saulutės spindulių.

TEATRALISKI VEIKALAI ATEINANČIAM SEZONUI

Gaunami "Dirvos" Knygyne

Juozapas ir Zelbora (aktas 1) ir Faraono Sapnas (aktas II) iš laikų Juozapo Egipte. Lošia 3 moterįs, 10 vyrų. Septyni atidengimai. 50c.
Samsonas ir Delila—2 aktų, 6 atidengimų drama. Lošia 9 vyrai ir 5 moterįs ..... 50c.
Kryžiokas—2 atidengimų komedija. Lošia 2 vyrai ..... 15c.
Algis ir Giedrutė—tragedija iš kryžiuočių laikų. 5 aktų, 7 atidengimų. Lošia 9 vyrai, 4 moterįs $1.00
Veidmainystė ir Meilė—5 aktų tragi drama. Lošia 12 vyrų, 4 mot. 50c.
Rytų Pilis—drama 5 aktų, 14 atidengimų; 8 vyrai, 5 moterįs.... 35c.
Du Bailiu—komedija 1 akto. Lošia 3 vyrai ir 2 moterįs..... 15c.
Kada Mes iš Numirusių Prisikelsim. Trijų aktų drama. 3 moterįs, 4 vyrai, keli pašaliniai ..... 35c.
Grafas Kaimiečio Bernu—6 aktų komedija su dainomis. 8 vyrai, 3 moterįs ..... 25c.
Balon Kritęs Sausas Nesikelsi—komedija. Lošia 5 vyrai, 3 mot. 25c.
Tremtinis—drama iš pradžios krikščionybės, 1 akto, 5 v., 2 mot. 25c.
Užkeikta Mergelė—4 aktų pasaka. Lošia 6 vyrai, 2 moterįs..... 25c.
Galiunas—dviejų aktų, keturių atidengimų. Iš kovų su žmogėdžiais. Lošia 6 mot., 8 vyrai, vaikai.. 50c.
Siųskite užsakymus su pinigais: —
"DIRVA"
6820 Superior Ave., Cleveland, Ohio.

Naudok
Ruffles
nuo pleiskanų

ŠIS-TAS

TARPE R. katalikų ir protestonų tikybos aukščiausiųjų dvasiškių kilo nesutikimas iš priežasties panaikinimo sutuoktuvių akto Anglijos didžponio kunigaikščio Marlborough ir Amerikos milijonierės panelės Consuelo Vanderbilt per Vatikano teismą. Abiem bunant protestonais, protestonų vyskupas davė šliubą, kuris per 26 metus buvo legališkas. Panaikinimas to akto per R. katalikų bažnyčios galvą, iššaukė protestonų bažnyčios dvasiškių protestus.

Pasaulio astronomai prie progos bando dasižinot kas darosi ant musų kaimyno planetos Mars. Iki šiol daug buvo rašyta apie telegrafavimą į Marso žmones, netgi kaip kuriems pasisekė "pasikalbėt" su marsiečiais. Tačiaus kol kas pasimatyt su jais negalima, ,tai negalima nė apipiešt jų išvaizdos. Šiek tiek galima tam tikėt,nes tai paduoda beveik visi observatorijų patyrimai, kad ant Marso yra oras ir augalai, o kur yra augalai, ten yra ir gyvunai.

VIENNOS chirurgas Dr. Adolf Lorenz priešingas yra leidimui tuoktis nesveiko proto ir kuno ypatoms. Sujimas poron ir platinimas vaikų nesveikų ypatų silpnina pasaulio žmonių rasą ir abelnai žmonijai daug pakenkia.

Žmogėda—tigras, tapo nušautas Indijoj. Per septynis metus tas tigras kankino Madraso apylinkę užpuldinėdamas ant žmonių ir vaikų. Jam pasisekė suėst 125 ypatas.

PADĖKAVONĖS dieną Indijoj apvaikščioja rudens laiku. Apeigos susideda iš procesijų po įvairių bažnyčios dievaičių ir aukavimo ten gėlių ir javų. Panašios ceremonijos atsibudavo po visą Europą stabmeldystės laikuose.

New Yorko viešas knygynas nurodo, kad vyrai daugiau skaito negu moterys. Abelnas sąvaitinis skaitytojų skaitlius yra 83 vyrai ir 17 moterų.

TURKIJOS miestų administracija uždraudė viešose svetainėse šokt naujos mados šokį "Charleston," kaip kenksmingą šokikų sveikatai.

GARBĖS Legiono kryžių dovaną gaus Paryžiau pilietis Raymond Briež 29 metų amžiaus už paaukavimą savo kraujo ligoniams 101 operacijose.

GAZOLINAS prie žemesnio laipsnio temperaturos nesušala. Jis stingsta palengva, panašiai ištarpintam vaškui šiaurės šalių klimate.

PIRMUTINIS namas, kuriame įvesta elektros šviesa yra City Temple, Londone, pirmutinis namas apšviestas elektra buvo apšviestas teatras "Bijou." Pirmutinis privatinis namas su elektros šviesa buvo rezidencija J. Hood Wright New Yorke.

NAMAS, kuriame gyveno Dr. Koch, džiovos kirmelaičių atradėjas, Vokietijoj tapo pažymėtas garbės lenta.

GRIAUSMAS neduodasi girdėt toliau kaip 12 mylių nuo savo trenkimo.

SENIAUSIS pasaulio laikraštis yra kinų kalboj leidžiamas Pekine Tsen-Tse-Kwan-Pao. Tas laikraštis neseniai apvaikščiojo savo 1000 metų įsteigimo jubilėjų. Senovės laikuose už neteisingai patalpintą žinią rėdytojas to laikraščio budavo mirčia baustas. Keli jo rėdytojai neteko savo galvų. Visi laikraščo leidiniai sukrauti ir užlaikomi archyvuose Pekino valstijos rumuose. Vėliaus revoliucijos laikuose tas laikraštis pakeitė savo vardą į Tsen-Fon Kuon-Pao, kas reiškia: "valdžios oficialis žurnalas."

AR MES IŠTAUTĖSIM?

Amerikos sumažinta ateivystės kvota ir amerikonizavimo propaganda daug pakenkė svetimšalių ateivių spaudai. Daug svetimų kalbų laikraščių skaitytojų skaitliui sumažėjus turėjo sustabdyt savo leidinius. Iš 1323 įvairių kalbų leidinių 1917 metuose iki 1926 metų pasiliko 1160.

Tačau, nusimint tokiu sumažėjimu svetimtaučių spaudos neprivalo, nes dar jų užtektinai pasiliko ir galima tikėt, kad jie visiškai neišnyks. Vienam New Yorko mieste virš milijonas žmonių naudojasi ne anglų kalbos laikraščiais, tai yra ant kiekvienų 5 ypatų viena skaito laikraštį, leistą jo gimtoj kalboj. New Yorke leidžiama 193 įvairios pakraipos svetimtautiškų laikraščių, iš kurių yra 40 dieninių. Daugiausia yra italų kalbos laikraščiai; jie turi 34 laikraščius, žydai turi 27, kiti leidžiami įvairių mažesnio skaitliaus tautų.

Tuose laikraščiuose spausdinama viskas kas naudinga ir reikalinga žinot ateiviams. Galima sakyt, kad ateivių laikraščiai yra turtingesni už kaip katruos Amerikos laikraščius, kurie savo špaltose, apart reikalingų daiktų, turi daug netikusio šlamšto. Bile užbovyt savo įvairaus susipratimo skaitytojus, jie talpina visokius skandalus, sensacijas, nesiskaito nė su teisingumu paduotų žinių, nė su jų turiniu.

Svetimšalių spauda visuomet duoda savo skaitytojam aiškias ir teisingas žinias, taipgi rupinasi supažindyt visuomenę su šios dienos reikalais arba atvaizdint senovės istorijos atsitikimus. Su pagelba savo kalboj leidžiamų laikraščių Amerikos ateiviai nė kiek neužsilieka pasaulio žinojime nuo amerikiečių. Apart žinojimo apie visus Amerikos ir viso pasaulio svarbiausius atsitikimus, jie turi progą dasižinot apie padėtį ir politinį stovį savo gimtos šalies, nes kiekvienos tautos spauda rupinasi palaikyt ryšius tarpe savo tėvynės ir jos išeivių.

Amerikos ateivių spauda yra ateiviams be galo svarbi ir naudinga. Padėtis jos šiais laikais sunki ir varginga, eilės skaitytojų tirpsta, o papildyt jas nėr kam.

Amerikos teisės yra geros. Jos nevaržo žmonių pelnyt sau duona kas kuo gali, bile ne piktadarystės budu ir ne stabdo atėjusių tautų kulturos progreso. Kiekviena tauta Amerike tur lygias su kitom teisės, šviestis ir eit pirmyn. Kiekvienas ateivis gali but kartu geru Amerikos piliečiu ir geru savo tautinės šeimynos naru.

Lietuvių tauta neskaitlinga ir greičiau ištautėja už kitas. Musų spauda atsiliko blogesnėj padėtyj už kitų tautų spaudą. Keli musų laikraščiai su sumažėjusiu skaitlium skaitytojų vos verčiasi ir ateityj nemato daug vilties. Jaunuomenė musų nesiskubina palaikyt tėvų darbus. Ne musų vienų, bet ir visų tautų dalis ištautėja. Kam geistinas ir malonus ištautėjimas, tam nėr ką siulyt tautystę, jokios pastangos tam nepagelbės. Bet tarpe musų yra daug dar kam brangi tėvynė ir savo kalba. Ant tų ypatų pečių susikrauna visa sunkenybė palaikymo lietuvių vardo tarpe svetimtaučių. Jie palaiko savo laikraščius, remia savo pramonę gėriasi savo menu, auklėja savo vaikus lietuvių dvasioj, supažindina juos su Lietuvos istorija ir kultura, kalba į juos gimtine kalba.

Tėvų pastangos išauklėt vaikus savaip nevisuomet pasiseka. Kartais prie geriausių tėvų norų vaikų gyvenimo aplinkybės atskiria juos nuo savųjų. Kaltyt už tai nėra ką. Tačiaus kam aplinkybės patogios lai nepamiršta, kad musų pareiga sulyg savo tautos, nežemint ją, bet kelt. Nėra mums reikalo mainyt savo pavardes ant kitaip skambančių. Toks pakeitimas mums nieko nepagelbėja. Prie jokios tautos mes tokiu budu neprisijungsim, gyvenime progos negausim, tik paskandinam lietuvystę ištautėjimo bangose. Dargi dažnai iš to pasinaudoja svetimtaučiai, prisisavindami garbę to, ką lietuviai padaro.

Tegul mus nestabdo nepasisekimai, laikykimes lietuvystės dručiai, laikykimės vienybės, nes mes visi turim vieną mierį: neištautėt iki vienam tarpe nepatogių aplinkybių. Nepamirškim musų poeto Vaičaičio brangių žodžių:

"Lietuviais mes esam gimę,
Lietuviais mes turim but,
Tą garbę gavom užgimę,
Ir ją neturim leist pražut..."

S. P.

ŽMONĖS DAŽNAI TUOM DIDŽIUOJAS...

Žmonės dažnai tuom didžiuojas,
Kad jie dori, nekalti
Ir kad sąžinę tur', gryną,
Kuri, pasak jų, skaisti.
Tas pasakymas pareina
Nuo trumpos jų atminties:
Jie užmiršta tai, kas buvo—
Piktus darbus praeities.

MAJORAS P. RUSECKAS

LIETUVOS KARIUOMENĖ

(Tąsa)

Kaunan persikėlus. Organizavimo sunkenybės. Pirmieji laimėjimai ir pralaimėjimai. Bandymas atimt Vilnių.

Persikėlus Kaunan kariuomenės organizavimas ėmė eit jau visai kitu tempu ir kitais keliais: uoliai organizuojamos įvairios Lietuvos vietose kariškos dalys, išdirbama kariuomenės konstitucija, organizuojami įvairųs ministerijos ir vyriausiojo štabo skyriai, skubiai gaminami ir leidžiami karo statutai ir kita butina karo literatura, rupinamasi aprovizijos ir amunicijos tiekimu irp., žodžiu—einama prie rimtos kariškos jėgos suorganizavimo.

Tačiau ir dabar sąlygos kariuomenei kurt vis dar buvo labai sunkios: nebuvo užtektinai karininkų, truko lėšų, ginklus ir visą amuniciją reikėjo rankiot kur pakliudavo ir p. O tuo tarpu šalį vis laikė okupavę vokiečiai, kurie, kiek įmanydami, kliudė kariuomenei kurtis ir apskritai darė didžiausią netvarką šaly, dažnai plėšdami ir vis dar terorizuodami gyventojus. Santarvės parėdymu vokiečiai dar iki 1919 m. liepos m. buvo pasilikę Lietuvoj.

Tuo pačiu laiku ant greitųjų buvo sukurti ir vis tik negausingi savanorių būriai; jie menkai ginkluoti, dažniausiai savais civiliais rubais, menkai apauti ir beveik visiškai, o dažnai ir visiškai neapmokyti stojo į kovą su besiveržiančiais į Lietuvą bolševikais, dabojo vidaus tvarkos, ne kartą susiremdami su beplėšikaujančiais, sauvaliaujančiais vokiečiais, persekiodami tikruosius plėšikus,atatinkamai paveikdami į nerimastaujančius vietos bolševikus ir p.

Karininkų ir puskarininkų kadrui padidint sausio 15 d. (1919 m.) buvo paskelbta priverstina buvusios rusų armijos karininkų, karo valdininkų ir puskarininkų mobilizacija, o sausio 25 d. įsteigta karo mokykla, tuo tarpu su trumpa 4 mėnesių karo laikų programa. Į mokyklą tuojau stojo užtektinai inteligentiško jaunimo.

Valdžia, pasiremdama savanoriais, trumpu laiku jau tiek sustiprėjo, jog rado galimu paskelbt dvejų metų naujokų šaukimą. Tai buvo padaryta vasario 13 d. Aišku, jog naujokai gerokai sutvirtino kuriamosios kariuomenės eiles. Daugelyje atsitikimų naujokai, taip pat kaip ir savanoriai, nepamokyti, neapvilkti į uniformą, kurios beveik nebuvo, ėjo tiesiog į karo laukus. Kareiviai dažnai buvo apmokami pačiam fronte, tarp vieno ir kito mušio, žygio, pasitraukus vienai kitai dienai į rezervą ir p.

Tik 1 ir 2 pėstininkų pulkų vadai iš karto gavo aiškų įsakymą (dar Vilniuj) organizuot pulkus. Beveik visi kiti vadai gaudavo kartais neaiškius įsakymus organizuot nurodytoj vietoj "srities gynimą" arba organizuot kuopą ar batalijoną. Dažnai be įsakymo jie daugiau nieko ir negaudavo, tik kartais tai žmonių saujelę, tai šiek tiek lėšų ar kito turto. Tačiau, nežiurint to, tie vadai visai trumpu laiku sugebėdavo sudaryt šiokio ar tokio dydžio kariuomenės burį.

Budavo, kad vadai, gavę įsakymą organizuot dalį, tuojau su keliolika vyrų vykdavo į kovų vietą, kaip tai padarė, pavyzdžiui, Panevėžio srities gynėjas karininkas Variakojis. Perėjus jiems keliasdešimt kilometrų jų mažytė saujelė išaugdavo į kuopą. Beveik tokiu pat budu jau fronte ar apsaugoj kuopa pavirsdavo į batalijoną. Batalijonui užtektinai sutvirtėjus, jis įsakymu buvo paverčiamas į pulką. Kartais tai įvykdavo pačiame fronte, per karščiausias kautynes. Tokiu budu keliolika pirmųjų mėnesių kurėsi pėstininkų pulkai ir kitos dalys.

Ligi pusės vasario, t.y., iki tam laikui, kada musų kariuomenė jau galėjo pradėt rodyt didesnį atsparumą prieš bolševikus, šie pastarieji jau buvo užėmę ištisą liniją į vakarus nuo Vilniaus; įžymesni tos linijos punktai buvo: Varėna—Jeznas—Šešikai—Ramygala—Baisogala—Šiauliai—Kuršėnai.

Tuo laiku įvyksta pirmieji įžymesni mušiai tarp lietuvių ir bolševikų. Bolševikams buvo duotas įsakymas keliomis kryptimis pult iš "raudonojo" Vilniaus ir užimt "baltąjį" Kauną. Prasidėjo jų labiau energiški žygiai. Dar vasario 6—7 d. įvyksta mušis ties Kėdainiais. Lietuviai nugalėjo—sulaikė bolševikus. Čia, vasario 7 d. prie Taučiunų kaimo žuvo pirmas atgijusios Lietuvos kareivis savanoris Povilas Lukšys, 32 metų amžiaus, kilęs iš Kazokų kaimo, Surviliškio valsč., Kėdainių apskr. Tačiau vasario 9 d. musiškiai labai sunkiai nukentėjo ties Jėznu.

Vasario 10 d. lietuviai sumušė bolševikus ties Šėta (į rytus nuo Kėdainių) ir užėmė miestelį. Čia paėmė pirmą stambesnį karo grobį: 20 telefono aparatų, 8 klm. kabelio, keliasdešimt šautuvų, daug šovinių, 3 vėliavas ir kitką. Kautynių lauke priskaityta apie 30 bolševikų lavonų. Vasario 13 dieną lietuviai, atsigavę nuo vasario 9 d. smugio, atėmė iš bolševikų Jėzną ir vėl paėmė karo grobį (4 kulkosvaidžius ir kitką) ir belaisvių. Tačiau tą pačią dieną lietuvius ištinka kitas didelis smugis: ties Alytumi bolševikai sumuša ir išsklaido 1 pulką. Čia žuvo pirmas karininkas Antanas Juozapavičius.

Karininkas A. Juozapavičius ir Povilas Lukšys kaipo pirmos besikurinčios kariuomenės karininkų ir kareivių aukos pasidarė tautos didvyriais: jų vardai dabar ir Lietuvos kariuomenė, ir visuomenėj minimi su didele pagarba, jiems statomi paminklai, jų vardais vadinamos miestų gatvės ir p.

Tokiais pat didvyriais laikomi ir kareivis Pranas Aimutis, žuvęs tų pačių metų kovo 18 d. Kaune, begindamas Amerikos maisto misiją nuo įtužusių vokiečių kareivių ir karuža Jurgis Sidaravičius, pirmas žuvęs kovoj su bolševikais, karininkas, išėjęs Lietuvos karo mokyklą.

Minėtose čia kovose dalyvavo pirmas ir antras pėstininkų pulkai ir keleta mažų burių. Tai buvo tada beveik visa Lietuvos kariuomenė.

Apskritai reikia pažymėt, jog pradžioj kovos buvo beveik gaviliškos, pusiau partizaniškos, dideliu žmonių entuziazmu remiamos. Be stiprios žmonių paramos tokiomis menkomis jėgomis joks laimėjimas nebutų buvęs galimas. Užfrontis, t.y. bolševių okupuotosios sritys taip pat uoliai, kiek aplinkybės leido, rėmė kovojančius lietuvius, beorganizuodamos partizanus, teikdamos žinių ir p.

Po minėtų čia žymesnių kovų, kai kurį laiką ėjo gana intensyvės mažesniame maštabe pusiau partizaniškos kovos, ar geriau sakant puldinėjimai. Iniciatyva buvo daugiausia lietuvių rankose. Lietuviai per tuos puldinėjimus, daromus daugiausia naktį, prisirinkdavo iš bolševikų ginklų ir amunicijos, o taip pat ir belaisvių.

Kovo gale, Varėnos—Vievio kryptimi buvo sukoncentruotos lietuvių jėgos, kad jomis pultų Vilnių ir išvaduotų nuo bolševikų. Puolimas buvo vedamas labai energingai, kariai pareiškė nepaprastą entuziazmą ir pasiryžimą laimėt; jie parodė daug pasišventimo, padėjo nemaža savo gyvybių, tačiau lietuvių jėgos tada buvo dar permažos ir Vilniaus nepasiekė. Šios kovos ėjo balandžio 2—5 d.

Kovojančių dalių priedangoj arba apskritai tarp vienos ir kitos įžymesnės kovos žygio ėjo intensyvus, kiek sąlygos leido, tolesnis kariuomenės kurimas ir ruoštasi prie lemiančio smugio bolševikams*).

Lenkai puola. Panevėžio paėmimas. Reguliario karo su bolševikais pradžia

Ir taip jau sunkios lietuviams kariuomenės kurimo sąlygos 1919 m. balandžio mėnesį dar labiau pasunkėjo. Tuo laiku lenkai didelėmis jėgomis gerai prancuzų ginkluoti, ėmė pult bolševikus rytų Lietuvoj ir stumt juos iš šio krašto. Bepuldami bolševikus, jie savo kairiuoju sparnu atsirėmė į nepriklausomos Lietuvos sienas ir ėmė veržtis Lietuvos valdžios laikomon teritorijon. Lietuviai dalį savo jėgų priversti buvo atitraukt nuo bolševikų ir nukreipt prieš lenkus, kad tuo budu atsigintų nuo jų puolimų.

Santarvė mėgino sutaikint abi priešbolševikiškas puses ir nustatė tarp abiejų kariuomenių demarkacijos liniją. Tačiau tos linijos lenkai nė kiek nedabojo, vis giliau į Lietuvą besiverždami. Tarp vienų ir kitų kyla nesiliaujamos sargybų bei mažesnių dalių kovos bei susirėmimai, bet bendrai lietuviai traukiasi prieš stiprias lenkų jėgas. Tuo budu lietuviams dabar tenka laikyt du frontu: prieš bolševikus, teisybė, dabar jau žymiai trumpesnį del lenkų žygių prieš juos ir prieš lenkus. Balandžio 21 d. lenkai atėmė iš bolševikų Vilnių.

Tačiau lietuviai, į nieką neatsižvelgdami ir įtempdami visas pastangas, ruošiasi į griežtą kovą su bolševikais. Pirmiausia, lyg savo jėgoms išmėgint, imami svarbūs strategiški punktai—Pagiriai, Pagelažiai ir Ukmergė. Bet štai gegužės 14 d. vyriausias kariuomenės vadas (nuo geg. 7 d. iki rugs. 25 d.) generolas Žukauskas įsako vadinamosioms Panevėžio ir Ukmergės kariuomenės grupėms drauge su partizanais pult bolševikus Panevėžio ir Subačiaus rajone ir užimt tuos punktus. Sistematišką puolimo planą Panevėžio grupėj išdirbo ir pravedė prityręs didžiajame kare karininkas Katche, kilęs nuo Biržų, o Ukmergės grupėj karininkas K. Ladyga. Operacijos tęsėsi nuo gegužės 18 d. iki gegužės 24 d. Puolimas po sunkių kovų ir besikeiteliuojant laimei, pasibaigė musų laimėjimu: galutinai atvaduotas Panevėžys ir apie 800 ketv. kilometrų teritorijos, paimta 400 belaisvių, 2 patrankos, 16 kulkosvaidžių, kariškas traukinys ir kito karo grobio.

Prieš bolševikus operavo: Panevėžio grupėj: Panevėžio batalijonas (7 kuopos), vienas 2 p. pulko batalijonas ir viena 4 patrankų baterija; apie gegužės 20 d. prisidėjo prie šios grupės viena šiaulių batalijono kuopa; šiaurėj darbavosi Joniškėlio partizanų mirties batalijonas; Ukmergės grupėj: 1 pėstininkų pulkas ir viena 2, vėliau 3 patrankų baterija; be to, dar dalyvavo mažos padedamosios dalys.

Prieš lietuvius veikė daug didesnės bolševikų jėgos, be to, buvo tai daugiausia rinktinės komunistų dalys. Vien latvių komunistų buvo susekta 3 pulkai. Lietuvių laimėjimui daug padėjo vietos partizanai ir šiaip gyventojai.

*) Vyr. pusk. B. Zaranka. Mano atsiminimai iš Lietuvos karų. Kaunas. 1923 m. Knygoj labai vaizdžiai, gyvai papasakoti savanorio atsiminimai iš karų su bolševikais, bermontininkais ir lenkais. Leit. Biržys. Karininkas A. Juozapavičius. Biržai. 1923 m. Kar. V. Natkevičius. Lietuvos kariuomenė. Nau Jorkas (gaunama ir Lietuvoj). Kap. Urbšys. Pirmosios musų kariuomenės operacijos. Apie pirmąsias kariuomenės kurimosi dienas daugelio autorių straipsniai. "M. Žinyno" I ir V tomuose, "Karys", "Karo Archyve" ir kitur.

(Bus daugiau)

NARUŠEVIČIAUS EILĖS

TE NĖ VIENAS NEPRAEINA...

Te nė vienas nepraeina
Pro piktybę vis tykiai,
Sakydamas "kad ji manęs
Nepaliečia visiškai!"
Maži vandenio lašeliai
Nuolatos bepuldami
Didžius kibirus pripildo
Taip, kad bėg' net viršumi.
Taip lyginai piktas žmogus,
Kurs nemoką geru but,
Nuo didžios savo piktybės
Laikui bėgant tur' pražut.
Te nė vienas apie gera
Neatsiliepia šaltai:
Jis prie manęs nesiartin'—
Negyvensiu, jog šventai:
Smulkųs vandenio lašeliai
Tur' nepaprastas spėkas:
Jie bekrintant tulą laiką
Gal apsemt didžias lankas.
Taip ir žmogus išmintingas
Pradėjęs gerai daryt
Ir nuo gera neatstodams
Gal šventu pasidaryt.

KUO TOLIAU NUO TAVĘS TIKSLAS...

Kuo toliau nuo tavęs tikslas,
Kurį tau pasiekt reikia,
Tuo tvirtesniais į jį žingsniais
Tu kas-kartą pirmyn eik!
Ir beeidam's nesiskubink,
Be reikalo nesilsėk,
Kad pasieksi savo tikslą
Giliai dvasioje tikėk.

KAIP APJĖKĘS GIRTAS ŽMOGUS...

Kaip apjėkęs girtas žmogus
Prie bedugnės stovintys
Nebenor' visai tikėti,
Kad jam grėsia prapultis
Ir dar tyčiojas ir juokias
Iš tų, kas nor' ranką duot,
Kad nuo grėsiančios nelaimės
Galėtų pasiliuosuot,—
Taip šiandieną ir žmonija
Paklydimų apsupta
Su jais dručiai susirišus
Ir jų sunkiai prislėgta
Paklydimuos užsimiršta
Kelią amžinos tiesos,
Purvuos nuodemių suklimpus
Neatranda sausumos
Ir dar tyčiojas begalo
Iš gerų savo vadų,
Kurie stengias paliuosuoti
Ją nuo daromų klaidų.
Kad parodžius tiesos kelią,
Išmokinus juo keliaut
Žmonija pakilt galėtų
Ir į laimę dasigaut.

KAIP GERAI JAUČIAS KIEKVIENAS

Kaip gerai jaučias kiekvienas,
Kai ilgai laimės ieškojęs
Šiam pasaulyj jos neranda
Ir prie kryžiaus atsistojęs
Akis pakelia į dangų,
Siunčiant maldą į Aukščiausį,
Iš kur semia sau paguodą—
Sielai pasilsį ramiausią.
Malda—didelė galybė,
Kuri sielą suramina.
Tas begalo yr' laimingas,
Kas ją dvasioje pažino.

PRAŽYDĖKIT TOBULYBĖJ

Pražydėkit tobulybėj
Ir kitiems žydėt padėkit.
Visa tai, kas yra gera,
Iš visos širdies mylėkit.
Pasistengkit taip gyventi
Ir taip save sutvarkyti,
Kad kuodaugiau tobulybės
Galėtumet sau įgyt.

DARANT GERA, TU NEPAISYK

Darant gera tu nepaisyk,
Kam, delko jį padarai,
Gera niekad nepražuna,
Žmonės atmena ilgai.
Nors kartais butum užmiršęs
Darbo pasekmes geras,
Bet gi žmonės jas įvertins'
Gera teisingai supras.
Daryt gera vienutinis,
Tikras kelias pastovus,
Kurs į laimę žmones veda,
Laimingais daro visus.

A. Čechovas

PATAMSĖJE

Vidutinio didumo musė įsikraustė į valstybės gynėjo pavaduotojo pono Gagino nosį. Ar ją žingeidumas kankino, ar, gal but, ji ten iš nesusipratimo pakliuvo, ar delto, kad buvo tamsu, bet gana to, kad nosis svetimo kuno neišlaikė ir padavė signalą čiaudėt. Gaginas nusičiaudėjo vieną ir kitą kartą su perveriančiu švilpimu ir taip garsiai, kad net lova sujudo ir išdavė garsą įlinkusios sprendžinos. Gagino žmona, Marė, aukšta, dikta, baltaplaukė, tvirto sudėjimo moteris, taipgi pašoko ir pabudo. Jinai apsidairė patamsėj, atsiduso ir apsivertė ant kito šono. Už penkių minučių jinai dar kartą apsivertė, dar labiau užklojo akis, bet miegas jau negrįžo į ją. Paaimanavus ir pasivarčius nuo vieno šono ant kito, jinai pakilo, per lipo per vyrą ir, įsistojus į tufles, priėjo prie lango.

Lauke buvo tamsu. Tiktai matėsi vieni medžių šešėliai ir tamsųs trobėsių stogai. Rytuose vos-ne-vos pabalo, bet ir tą baltumą buvo besirengią užtraukt debesiai. Užmigusiame ir migla apsuptame ore buvo tyku ir nieks nekrustelėjo. Net samdomas sargas, gaunąs pinigus už beldimąsi nakties tyloje ir tas tylėjo, tylėjo ir putpelė—vienintėlis laukinis paukštis, kuris, kaip žinoma, yra papratęs naktimis šaukt: "put-puliut! put-puliut!"

Tylą sujudino ne kas kitas, tik pati Marė. Stovėdama prie lango ir bežiurėdama į kiemą, jinai staiga sušuko. Jai pasirodė, kad nuo gėlyno su liesu, kirptu topoliu slenkanti į namus kažkokia tamsi figura. Pradžioje ji buvo bemanianti, kad tatai karvė ar arklis, paskiau gi, pratrynusi akis, jinai pradėjo aiškiai išskirt žmogaus paveikslą.

Vėliaus jai pasirodė, kad tamsi figura priėjusi prie lango, išeinančio į virtuvę, ir, kiek laiko luktelėjus, matomai dvejojant, atsistojo viena koja ant karnyzo (palangės) ir... išnyko lango tamsoje...

"Vagis!"—dingtelėjo jai į galvą ir mirtinas pabalimas užliejo jos veidą.

Ir vienam akimirksnyj jos vaizduotė nupiešė paveikslą, kurio taip bijosi moterys: vagis lendąs į virtuvę, iš virtuvės į valgomąjį... spintoje sidabras... Toliau miegamasis... kirvis... plėšiko veidas... auksiniai daiktai... Jos keliai sulinko ir per pečius šiurpuliai perėjo.

—Vincai!—žadino ji vyrą. —Vincuk! Vincuti! Ak, Dieve mano, miega, kaip negyvas! Vincuk, del Dievo meilės, prašau tavęs pabust!

—N-nu?—sumykė valstybės gynėjo pavaduotojas, patraukęs į save orą ir išduodamas kramtymo garsą:

—Kelkis, greičiau! Pas mus į virtuvę vagis įsikraustė! Stoviu aš prie lango, žiuriu, o kaž-kas lipas per langą. Iš virtuvės įsikraustysiąs į valgamąjį... šaukštai špintoje! Vincuk! Pereitais metais pas Plaušinius irgi panašiai vagys įsikraustė. Nesuprantu!

—Ką... ko nori?

—Dieve, jis negirdi! Bet tu gi, aitvare, suprask, kad aš tik-ką esu mačiusi, kaip pas mus į virtuvę įlindo kažkoks žmogus! Uršulė išsigąsianti, ir... sidabras spintoje!

—Niekis!

—Vincuk, tatai nepakenčiama! Aš tau apie pavojų kalbu, o tu miegi ir niurni! Ko-gi tu nori? Ar tu nori, kad mus apvogtų ir iššudytų?

Gynėjo padėjėjas išlėto pakilo ir atsisėdo lovoje, garsiai žiovaudamas.

—Velnias žino, ką tu čia prasimanai!—suniurnėjo jis. —Nejaugi net nakčia nėra ramybės? Del menkniekių žadina.

—Bet, Vincuk, aš galiu prisiekt, aš mačiau, kaip žmogus įlindo per langą!

—Na, tai kas tokio? Ir tegu sau lenda... Tatai, greičiausiai, į Uršulę jos ugniagesys atėjo.

—Ką-a-a? Ką tu pasakei?

—Aš pasakiau, kad pas Uršulę ugniagesis atėjo.

—Tai dar blogiau!—sušuko Marė.—Tatai blogiau, neg' vagis. Aš savo namuose cinizmo (begėdystės) nepakęsiu!

—Žiurėk, šitokia čia dorybė... Nepakęsiu cinizmo.. Nejaugi tai cinizmas? Kam be prasmės svetimais, iš užsienio skolintais žodžiais šaudyt. Tai, mano miela, jau nuo senų senovės taip įprasta, tradicija pašventinta. Jog tam jis ir ugniagesis, kad pas virėjas vaikščiotų.

—Ne, Vincuk! Reiškia tu manęs nepažįsti! Aš negaliu daleist, idant mano namuose ir šiaip... ir kitaip apsiverstų... Malonėk tuojaus nueit į virtuvę ir įsakyk jam išsinešdint! Skubiai! O aš rytoj pasakysiu Uršulei, idant jinai tokių pasielgimų nedasileistų! Kuomet aš numirsiu, galėsite savo namuose daleist begėdišką pasielgimą, o dabar nedrįskite panašiai pasielgt. Malonėkite keliaut!

—Et, po velnių...—suniurnėjo Gaginas su nepasitenkinimu.—Na, tu pati savo bobišku, mikroskopiniu protu apsvarstyk, ko-gi aš ten eisiu?

—Vincuk, aš apalpsiu!

Gaginas nusispiovė, įsistojo į tufles, dar kartą nusispiovė ir nuėjo į virtuvę. Buvo tamsu, kaip užkimštoj bačkoj, ir valstybės gynėjo pavaduotojui prisiėjo grabaliojanties slinkt į virtuvę. Pakeliui jis užčiuopė duris į vaikų kambarį ir išbudino auklę.

—Antaniene,—tarė jis: — ar tu ėmei vakare mano apsiaustą išvalyt? Kur jis?

—Ponuli, aš jį atidaviau Uršulei išvalyt:

—Kas čia do betvarkė? Imt paimate, o ant vietos nepadedate.... Dabar malonėk be apsiausto vaikščiot!

Įėjęs į virtuvę, jis žengė ton vieton, kur ant skrynios, ties lentyna su indais, miegojusi virėja.

—Uršule! — pradėjo jis, užčiuopdamas pečius ir stumdydamas.Tu! Uršule! Na, ką čia nuduodi? Jog nemiegi! Kas toks dabar pas tave lindo per langą?

—Hm!.. sveiki! Per langą lindo! Na, kas-gi galėtų lyst? Nesuprantu!

—Bet tu žinai ką... nemulkink akių! Verčiau pasakyk savo špicbukui, kad jis sveikas kuogreičiaus išsinešdintų. Ar girdi? Čia jam nėra kas beveikt!

—Ponuli, kiba jums galvoj negerai? Sveiki... Ar mane esant kvaila pripažįstate? Per dienų dienas kankiniesi, bėgioji, ramybės negauni, o nakčia su tokiais žodžiais, kad net koktu darosi! Dvidešimts litų mėnesiui tegaunu... ir dar savo drapanas nešioju, o apart šių žodžių geresnės garbės iš niekur nematau... Aš pas didelius ir aukštus ponus esu buvusi, bet tokios gėdos nesu mačiusi.

—Na, na... bumbi, kaip elgėta trupinius pabėręs! Kad tavo prielaidinio čia nė kvapo nebeliktų! Ar girdi?

—Ponuli, jums nuodemė! tarė Uršulė, ir jos balse pasigirdo ašaros. — Ponai apsišvietę.. malonųs, o neturį to supratimo, kad, rasit, prie musų vargo... prie musų nelaimingo gyvenimo... Ji apsiverkė. — Nuskriaust mus galima. Nėra kas užtaria.

—Na, na... man jog vis viena! Mane čia ponia atsiuntė. Del manęs, nors ir velnią per langą įsileisk, tai man vis viena.

Valstybės gynėjo padėjėjui tepasiliko tiktai prisipažint, kad jis esąs kaltas bedarant šitą paklausimą, o prisipažinus sugrįžt pas žmoną.

—Klausyk, Uršule,—tarė jis:—ar tu buvai paėmusi mano apsiaustą valyt? Kur jis?

—Ak, ponuli, dovanokite, aš jį pamiršau jums ant kedės padėt. Jis kabo ant vinies palei krosnį...

Gaginas užčiuopė palei krosnį apsiaustą, užsimetė jį ant pečių ir tykiai nudulino į miegamąjį kambarį.

Marė, išėjus vyrui, atsigulė į lovą ir laukė.

Tris minutas jinai buvo rami, bet vėliaus ją ėmė kankint neramumas.

"Tačiau, kaip ilgai jis vaikščioja! — galvojo jinai. —Gerai, jeigu ten tasai... paleistuvis, bet, o jeigu vagis?"

Ir jos vaizduotė vėlei piešia paveikslą: vyras įeinąs į tamsią virtuvę... smugis kirviapenčio... miršta, neišdavęs nė vieno garso... bala kraujų...

Perėjo penkios minutės, penkios su puse, pagalios šešios.... Jos kaktą šaltas prakaitas išpylė.

—Vincai! — sušuko jinai. —Vincuk!

—Na, ko rėki? Aš čia...—išgirdo jinai balsą ir vyro žingsnius. — Ar tave pjauja kas, ar kokis galas?

Gynėjo pavaduotojas priėjo prie lovos ir atsisėdo ant krašto.

—Ten nieko nėra....—tarė jis.—Tau, kvailiuke, nebent prisisapnavo ar akyse pasirodė... Gali but rami, tavo, pusgalvė, Uršulė, taip-pat esanti dora, kaip ir jos šeimininkė. E, kokia tu baili! E, kokia tu....

Ir gynėjo pavaduotojas pradėjo savo žmoną erzint. Jis ją beerzindamas jau ir miegot nebenorėjo.

—E, tai jau bailumas, kad tave bala!—juokėsi jis.—Rytoj gi pakilusi keliauk pas daktarą gydyties nuo haliucinacijas (kliedėjimo). Tu nerviška!

—Degutas dvokia...—tarė žmona.—degutas, ar.. kas ten tokis, cibuliai... kopustai.

—Na, taip... Kas tai tokio pakvipo ore... Nesinori miegot! Štai ką, užbrauksiu degtuką ir užžiebsiu žvakę... Kame-gi mus degtukai? Ir prie progos parodysiu tau teismo rumų valstybės gynėjo atvaizdą. Vakar atsisveikino su mumis ir padovanojo visiems po atvaizdą. Su autografu (taip vadinasi prierašas ant atvaizdo).

Gaginas užbraukė degtuką ir užžiebė žvakę. Bet pirm negu jis padarė žingsnį nuo lovos, idant nuėjus paimt atvaizdą, jo užpakaly pasigirdo garsus, spiegiantis, sielą perveriantis riksmas. Atsigrįžęs atgal, jis išvydo dvi dideles žmonos akis, nukreiptas į jį ir pilnas nusistebėjimo, baimės, rustybės....

—Ar tu virtuvėj savo apsiaustą buvai nusiėmęs? — paklausė jinai, pabalusi.

—O kas

—Pažiurėk į save!

Gynėjo pavaduotojas pažiurėjo į save ir aiktelėjo. Ant jo pečių, vietoj apsiausto, kadarojo gaisrininko šinelius. Kaip jis pateko ant jo pečių? Kol jis šitą klausimą rišo, jo žmona piešė savo vaizduotėje naują, baisų, negalimą paveikslą: tamsa, tyla, šnabždėsys ir kit-kas, ir kit-kas....

J. Naruševičius.

Mokolai—1926 m.

A. Čechovas

TRAUKINYJE

"Gana, daugiau negersiu!... Ne... nė už jokius pinigus! Jau laikas susiprast. Reikia darbuoties ir save suvaldyt... Mėgsti algą paimt, už tat ir dirbki dorai, ištikimai, sąžiningai, nepaisant ramybės.ir miego. Gėrimus pamesk... O tai paprastai, brol, veltui algą paimti, o tatai ir negerai.... ir negerai.... Jau daugiau to nebebus..."

Perskaitęs pats sau keletą panašių moralinių pamokslų, ober-konduktorius Patrauklis pradeda jaust nepergalimą prie darbo norą. Jau antra valanda nakties, bet į tai nežiurint, jis žadina kitus konduktorius ir drauge su jais eina per traukinius bilietus kontroliuot.

—Tamstų bilietai!—šaukia jis, linksmai skambindamas replaitėmis. Mieguistos figuros, traukinio prieblanda apsuptos, staiga pašoka, pakrato galvomis ir paduoda savo bilietus patikrint.

—Tamstos bilietas!... kreipiasi Patrauklis į II klasės pasažierių, liesą, gyslingą žmogų, apsuptą kailiniais ir kaldra, o aplink priegalviais apdėtą.—Tamstos bilietas!

Liesas žmogelis neatsako. Jis saldžiai miega. Ober-konduktorius judina jį už peties ir nekantriai pakartoja:

—Tamsta... bilietas!

Pasažierius pašoko, atmerkia akis ir baimingai žiuri į Patrauklį.

—Ką? Kas? a?

—Aš jums žmo-niškai sakau: tamstos... bilietas! Ma-a-lonėkite!

—Dieve mano! — dejuoja liesas žmogus, darydamas verkiantį veidą. — Viešpatie, Dieve mano! Aš kenčiu nuo reumatizmo.... tris naktis nemiegojau, tyčiomis priėmiau morfijaus, idant nors valandėlę užsnust, o jųs... su bilietu! Jog tatai negailestinga! nežmoniška! Jeigu jųs žinotumet, kaip man sunku užmigt, tai tokiais niekais man galvos nekvaršintumet! Negailestinga, netikslu! Ir kam jums reikalingas mano bilietas? Net kvaila!

Patrauklis galvoja, ar jam išpuola užsigaut, ar ne—ir nutaria užsigaut.

—Jųs čia nešukaukite! Čia ne karčiama!—sako jis.

—Taip, karčiamoj žmonės žmoniškiau apsieiną...

—Kosti pasažierius.— Malonėk dabar kad nori antru kart užmigt! Ir nuostabus dalykas: visur užsienyj išvažinėdavau, ir niekas ten manęs bilieto neklausdavo, o čia, tarsi velnias jus į pašonę spiria, kaip bilietas, taip bilietas!...

—Na, ir važiuokit sveiki į užsienį, jeigu jums tenai dabojasi.

—Kvaila, tamsta! Taip! Maža to, kad marina pasažierius, smalkėmis, dušnumu ir "ciongu," taip dar nori, trauk juos velniai, formalistika pribaigt! Jam bilietas esą reikalingas! Sakykite, kokis stropumas! Jeigu tatai į gerą kontrolei išeitų, tai nieko prieš tai ir neturėtum, o čia jog pusė traukinio be bilietų važiuoja!

—Klausykite, ponas! — įširdo Patrauklis.—Ir jeigu jųs nepaliausite šukavę ir kėlę tarp publikos triukšmą, tai aš busiu priverstas išsodint tamstą artimiausioje stotyje ir apie tą įvykį sustatysiu protokolą!

—Tatai žiauru! — girdisi iš publikos nepasitenkinimo balsų. — Pristojo prie ligoto žmogaus ir neatsitraukia! Klausykite, turėkite nors kiek gailestingumo!

—Bet jog jis pats koliojasi!—pabugo Patrauklis. — Gerai, aš bilieto neimsiu... Kaip norite... Tiktai jog, patys žinote, mano tarnyba šito reikalinga... Galite net stoties viršininko paklausti... Ko norite paklauskite...

Patrauklis patraukia pečius ir nuo ligonio prasišalina. Pradžioj jis jaučiasi užgautas ir dalinai susisielojęs, paskiau gi, perėjęs dutris traukinius, jis pradeda jaust savo ober konduktorinėj krutinėj kaž-kokį neramumą, panašų į sąžinės graužimą.

"Ištikrųjų, nereikėjo ligonį žadint,—galvojo jis. —Abelnai, aš nekaltas... Jie taip mano, kad aš taip sau, ot nėra kas veikt, prasimanau, o šito nežino, kad tarnyba mane prie to verčianti... Jeigu jie netiki, tai aš galiu į juos stoties viršininką atvesti."

Stotis. Traukinys penkias minutas tebestovi. Prieš trečią skambutį į aprašomą II klasės kupe įeina Patrauklis. Paskui jį išdidžiai žengia stoties viršininkas raudonoj kepuraitėj.

—Štai šitas ponas — pradeda Patrauklis:—sako, kad aš neturiu pilnos teisės paklaust jo bilieto, ir... nusiskundžiąs... Ponas stoties viršininke, prašau jusų, einant tarnybos įstatymu, paaiškint jam, ar aš teisotai reikalauju bilieto, ar ne? Ponas,—kreipėsi Patrauklis į liesą žmogų.—Ponas! Štai galite stoties viršininko paklaust, jeigu man neužtikite.

Ligonis pašoka, tarsi įgeltas, atidaro akis ir, padaręs verkiantį veidą, atsilošia pečiais į sėdynę.

—Dieve mano! Priėmiau kitą proškelę ir vos tiktai užsnudau, kaip jis vėlei... vėlei! Prašau tamstos nors krislelį gailestingumo!

Jųs galite pasikalbėt štai su ponu stoties viršininku... Ar aš turiu pilną teisę bilieto klaust, ar ne!

— Tatai nepakenčiama! Še! imkite savo bilietą! Imkite! Aš dar penkis bilietus nupirksiu, tiktai duokite man ramiai numirt! Nejaugi jųs niekuomet nebuvote susirgę? Žmogus be jausmų!

—Tai tiesiog pasityčiojimas!——atsiliepia kaž-koks ponas karinėj uniformoj. — Kitaip aš negaliu išaiškint šito prisikabinimo.

—Tuščia jo... palikiva...—raukiasi stoties viršininkas, truktelėjęs Patrauklį už rankovės.

Patrauklis patraukia pečiais ir lėtai išeina podraug su stoties viršininku.

"'Bandyk tu čia žmogus įtikt!—nusistebėjo jis. — Aš jo reikalui stoties viršininką pakviečiau idant jis susiprastų, nusiramintų, o jis... koliojasi."

Kita stotis. Traukinys stovi dešimt minučių. Prieš antrąjį skambutį, kuomet Patrauklis stovi prie bufeto ir geria zeltersko vandens, prie jo du ponu prieina, vienas inžinieriaus formoj, kitas karininko formoj.

—Ober-konduktoriau, paklausykite!— kreipiasi į Patrauklį inžinierius. — Jusų pasielgimas su ligotu keleiviu sukėlė visus tatai mačiusius. Aš inžinierius Puzickis, štai šičia... ponas pulkininkas. Jeigu jųs ano pasažieriaus neatsiprašysite, tai mes paduosime skundą valžiuotės ruožo viršininkui, musų bendram pažįstamam asmeniui.

—Ponai, jog aš... taip jog jųs...—pabugo Patrauklis ir buvo bemėginąs teisintis.

—Mums paaiškinimų nereikia. Bet perspėjam, jeigu neatsiprašysite, tai mes pasažierių po savo globa paimsime.

—Gerai, aš... aš, kodel ne, pasiteisinsiu... Malonėkite...

Už pusvalandžio Patrauklis, sugalvojęs pasiteisinimo sakinį, kuris patenkintų pasažierą ir nesumažintų jo vertybės, įeina į vagoną.

—Ponas!—kreipiasi į ligonį.—Ponas, paklausykite!

Ligonis išsigąsta ir pašoka.

—Ką?

—Aš taigi... kaip jį?... Jųs neužsigaukite...

—Ak... vandens....—uždusta ligonis, nusitvėręs už širdies.—Trečią morfijaus proškelę priėmiau, užsnudau ir... vėl! Dieve, kuomet gi, pagalios, pasibaigs šita mano kankynė?

—Aš taigi... Jųs dovanokite....

—Klausykite.... Sekančioj stotyj mane išsodykite.... Aš daugiau nebegaliu pakęst... Aš... aš mirštu...

—Tatai biauru, žiauru!—sukįla publika.

—Eikite šalin iš čia! Už panašų pasityčiojimą tamsta busi patrauktas atsakomybėn! Von!

Patrauklis moja ranka, atsidusta ir išeina iš traukinio. Eina į tarnybinių traukinį, nuvargęs atsisėda už stalo ir skundžiasi:

"Na, publika! Štai malonėk jai įtikt! Buk geras ir darbštus tarnautojas! Noroms-nenoroms spiausi į visa ir pradėsi gert... Nieko neveiksi — pyksta, pradėsi dirbt—taip-pat pyksta... Išgert!... Kaip išgeri, tai visi vargai prapuolą!....

Patrauklis iškarto išgeria pusbutelį degtinės ir daugiau jau nebemano apie darbą, pareigas, tarnybą ir jai pasišventimą.

J. Naruševičius.

Mokolai—1926.

NAUJOS MADOS COLUMBIA GRAFOFONAS

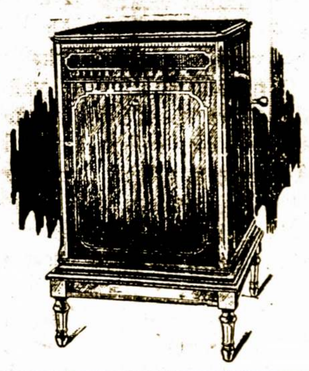

Čia parodytas paveikslas yra mažiausis modelis naujausios išdirbystės **Columbijos Grafofonų.** Balsas didelis, garsus ir taip aiškus, kaip originaliai išleistas.

Šis modelis No. 601, parsiduoda už $90.00. Prieš kalėdas beabejonės pirksite sau grafofoną, tai kviečiame pirkt pas mus.

KĄ-TIK IŠĖJĘ LABAI GRAŽŲS REKORDAI

Biežienė ir Čerienė—
16050 F—Kalėdų pasveikinimas
Ei, Kalėdos!

Jonas Butėnas—
16051 F—Šventa naktis
Kai Jau Kristus Gema

16052 F—Ištikimas draugas, polka
Regina, valcas
16053 F—Linksmas medžiotojas, polka
Linksma porelė, polka

Justas Kudirka—
16054 F—Dul-dul-dudelė
Džingelukai

"AMERIKOS LIETUVIS"
14 Vernon Street, Worcester, Mass.

PASISKAITYKIT, KAD ŽINOTUMET

Foreign Language Information Service

PASAULIO PARODOS

Daugelis didžiųjų miestų laikraščių praneša, kad didelės parodos negali but pasekmingos del milžiniškų išlaidų—ir kad jos jau matė savo dienas.

Bet Apšvietos Biuras nenori tikėt, kad tas teisybė, nes Biuras pripažįsta, kad tos parodos yra labai svarbios. Jos tiek daug gero suteikia žmogui, kiek suteiktų kelionės po pasaulį. Jos supažindina visas tautas, suveda kruvon visų tautų žmones.

Teisybė, kad tos parodos nėr finansiškai pasekmingos, kartais kaip tik už save užsimoka, bet imant domėn kiek biznio atneša miestams, kur parodos laikytos, nes milijonai svečių lankydami tuos miestus praleidžia daug pinigų, jos yra pasekmingos.

Net ir viduriniame amžiuje parodos buvo laikytos. Per ilgą laiką didžiulė Nižnij Novgorod paroda Rusijoje per visą pasaulį buvo pagarsėjus. Bet pirma moderniška paroda buvo laikyta Paryžiuje, 1798 m., ir pirma tarptautiška paroda Crystal palociuj Londone, 1851 m. Bet Paryžiaus parodos 1855—1878—1889 — 1900 metų ar nebus garsiausios. Kitos Europos parodos buvo Londone 1862 m. ir Viennos 1876 m.

Pirma Amerikos paroda buvo laikyta Bryant Parke New Yorke 1853 m. Bet šios šalies didžiulės parodos, pirm šių metų Sesquicentennial Parodos, Philadelphijoje, buvo Philadelphijos paroda 1876 m., Chicago 1893 m., St. Louis 1904 m., San Francisco 1915 m. ir Pan American Ekspozicija Buffalo, N. Y. 1910 m., kuri nebuvo tokia didelė.

AMERIKOS INDUSTRIJŲ CENZAS

Komercijos Departamentas ką tik išleido 48 valstijų ir District of Columbia industrijų statistikas sulig 1923 m. išdirbysčių cenzo.

Pasirodo, kad 1923 m. Suv. Valstijose 196,309 industriališkos įstaigos buvo užregistruotos. Tos skaitlinės neįima įstaigas, kurių produktų vertė mažiaus kai $5,000. Darbininkų buvo 8,778,156 ir jie algoms gavo $11,009,-227,726. Tos įstaigos suvartojo medžiagos už $34,705,-697,749., kuomet jų produktų vertė buvo $60,555,998,-200.

New Yorko valstija yra svarbiausia industriališka valstija. Turi 36,186 įstaigas, kurios samdo 1,150,901 darbininką, jiems algoms išmokėta $1,581,349,221. New Yorko valstijos produktų vertė buvo $8,960,638,400 ir medžiaga pagamint tuos produktus kaštavo $4,764,-626,479.

Pennsylvania užima antrą vietą su 19,054 įstaigoms ir 1,095,057 darbininkais, kuriems algoms išmokėta $1,432,601. Medžiagą kainavo $4,320,510,031, ir produktų vertė $7,381,087,533.

Illinois, Ohio ir Massachusetts seka. 1923 m. Illinois turėjo 14,345 įstaigas su 645,627 darbininkais. Ohio 11,195 įstaigas su 699,132 darbininkais, ir Massachusetts 10,519 įstaigų ir 667,-172 darbininkais. Michigan, New Jersey, Connecticut, California, Indiana, Wisconsin ir Missouri yra kitos industriališkos valstijos produktų kiekviena pagamino iki bilijono dolerių.

Imant domėn skaičius pasamdytų darbininkų, geležies ir plieno industrijos užima pirmą vietą industrijų tarpe, įstaigų turi 1,507, darbininkų 567,198; karų, statymo ir gelžkelių pataisymo šapų yra 2,348, kuriose dirba 565,211 darbininkų; liejinyčių ir mašinų šapų yra 8,531, darbininkų 537,841; vatinių tavorų įstaigų yra 1,375, darbininkų 485,784; motorinių vežimų įstaigų (įimant motorinius pavidalus ir dalis) yra 2,471, darbininkų 452,922; kurpių ir čebatų fabrikų 1,854, darbininkų 452,922; kurpių ir čebatų fabrikų 1,854, darbininkų 281,956; keptuvių 18,-739, darbininkų 202,143; megztinių daiktų įstaigų 2,323, darbininkų 211,370; spaustuvių 20,452, darbininkų 417,079; popieros ir medžio minkštimų (pulp) įstaigų 746, darbininkų 133,-067; aliejaus valinyčių 382, darbininkų 82,824; vilnonio audeklo fabrikų 338, darbininkų 128,342.

Imtų perdaug vietos išdėstyt kiekvienos valstijos industrijas, bet miestų statistikos parodo sekančias interesingas statistikas.

New Yorko miestas 1923 m. turėjo 27,493 įstaigas su 579,005 darbininkais. Tas įėmė 6,952 drabužių šapas ir fabrikus, su 114,635 darbininkais, 2,294 spaustuves (37,131 darbininkų) 1,953 keptuves, 1,253 kailių šapas, 1,653 skrybėlių ir megztų daiktų šapas, 413 meblių fabrikų ir 278 kurpių fabrikus, ir tt.

Chicago turėjo 9,334 įstaigas su 385,685 darbininkais. 36,125 darbininkai samdyti drabužių industrijoj, 30,382 skerdinyčiose ir mėsos pakavimo įstaigose, 27,479 spaustuvėse, 23,033 fabrikuose ir mašinų šapose, 16,777 elektriškų mašinų šapose ir 15,697 karų šapose.

Philadelphija turi 6,425 industriališkas įstaigas, samdo 274,319 darbininkų. Megztų daiktų įstaigose dirba 19,236 darbininkai, drabužių šapose 17,392, vilnonio audeklo fabrikuose 17,146, spaustuvėse 12,353, liejinyčiose ir mašinų šapose 10,630, divonų fabrikuose 8,855 ir cigarų fabrikuose 7,282.

Detroitas turi 1,693 įstaigas su 171,025 darbininkais, iš tų 39,725 dirbo 77 fabrikuose, kurie produkavo automobilių pavidalus ir dalis, 33,267 dirbo 23 automobilių fabrikuose, 153 mašinų šapos ir liejinyčios samdo 10,-067, misingio, žalvario ir vario vietos samdo 5,928 darbininkus ir geležinių tavorų šapos 4,372 darbininkus.

Pittsburgas turi 1,445 įstaigas, kurios samdo 76,665 darbininkus. Iš tų 21,083 dirba plieno ir geležies įstaigose ir kočiotuvėse, 6,194 liejinyčiose ir mašinų šapose, 4,472 keptuvėse, 2,324 elektriškos mašinerijos šapose.

APŠVIETIMAS INDIJOJ

Daugiaus kaip 90 nuošimtis Indijos — 320,000,00 gyventojų yra nemokinti. Tik 6 nuošimtis vaikų ir 1.23 nuošimtis mergaičių lanko mokyklas. Tą faktą parodo 1924—1925 metų raportas Indijos valdžios Apšvietimo Biuro. Apie kurį raportą pranešė Robert L. Buell, Suv. Valstijų vice-konsulis Calcuttoj.

Indijos tėvai netiki į mergaičių apšvietimą. Tik 990,617 mergaičių lanko mokyklas visoj Indijoj, ir tik 5,868 iš tų aukštesnes mokyklas.

KAIP IR KODEL ŠALIS SAVE SAUGOJA NUO SVETIMŲ MARŲ

Daug imigrantų, ir net grįžtančių svečių, negali suprast kodel, kuomet jie atvažiuoja į Amerikos uostą, nuo jų atimta visi augalai ir sėklos, kurias jie vežasi iš Europos. Netik augalai ir sėklos sulaikyti, bet niekad jiems nesugrąžinami. Daugelis tiki, kad Amerikos muito aficieriai arba inspektoriai ima tas daržoves ir vaisius del savęs, ir ne del sunaikinimo. Yra faktas, kad į Suv. Valstijas negalima įvežt jokių vaisių ir daržovių be leidimo, ir leidimai duoti tik kaikurioms daržovėms ir vaisiams.

Kuomet muito inspektoriai atvynioja arba atidaro ir peržiuri imigrantų pakietus arba skryneles, randa juos pilnus kornų, pupų, vaisių ir augalų. Imigrantas juos atsiveža tikėdamas, kad šioj šalyj tokių nėra. Labai sunku muito aficieriams kiekvienam imigrantui aiškint, kod jo sėklos arba augalai bus atimti nuo jo. Suv. Valstijos taip daro, kad neįsileidus visokius svetimus insektus ir apsaugojus šalį nuo marų. Ir apart nepaprastų augalų parodoms arba vaisinimo tikslams muito inspektoriai sulaikys viską — vaisius, kvietkas, daržoves ir įvairių rušių augalus.

Federalis Augalų Kvarantinos Įstatymas iš rugsėjo 20, 1912, nepavelina įnešimą arba įgabenimą tų visų. Šiandien muito aficieriai turi užlaikyt beveik 22 įstatymus, kurie draudžia arba reguliuoja įleidimą svetimų augalų ir produktų. Kiekvienas uostas Suv. Valstijose turi peržiurėjimo tarnystę. Šita tarnystė kontroliuoja įgabenimą kornų ir kitų mažų grudų iš kaikurių šalių. Daugiausia insektų, kurie išnaikino medžius, javus ir kitus augalus Suv. Valstijose, paeina iš svetimų šalių. Ir visi buvo atnešti arba įvežti į šią šalį.

Inspektorių raportai parodo, kad kasmet jie priversti išnaikint šimtus rušių visokių pavojingų insektų. Svarbu patėmyt, kad septynios rušys insektų, kurias net šiandien valdžia aštriai kovoja, buvo įvežti apie trims metams prieš priėmimą Kvarantino įstatymo.

NAMINIS DARBAS MOKYKLAS LANKANČIŲ VAIKŲ

Iš 1,510 mokinių Jefferson Intermediate mokyklos Detroite, 28.3 nuošimtis kokį nors darbą dirba. Tą pranešė mokyklos darbų patarėjas J. Glenn Longworth. Iš dirbančių vaikų 84.8 nuošimtis buvo vaikai ir 15.2 nuošimtis mergaitės. Tos mokyklos mokiniai paeina iš vidutinės klasos šeimynų, ne labai turtingų ir ne labai biednų.

Iš 30 paduotų užsiėmimų, daugiausia vaikų, 35 nuošimtis, pardavinėjo laikraščius. Antrą vietą užėmė darbas krautuvėse, 24.7% vaikų dirbo krautuvėse. Tuose užsiėmimuose vaikai daugiausia uždirbo. Mokestis mainėsi nuo nieko (kuomet dirbo tėvams) iki $18. į savaitę. Vidutinė alga buvo nuo $3. iki $4. į savaitę. Iš viso vaikai uždirbo $1,500 į savaitę.

APŠVIETIMAS PER PAŠTĄ IR RADIO

Kursas universitete nėr privilegija tik turtingų ir tų, kurie gali praleist kelius metus vien tik pasimokinimui. Universitetas atidarė savo duris vakarais ofiso ir fabriko darbininkai. Tenais jaunas vaikinas ir mergina, norėdami realizuot savo troškimų, gali prasilavint ir įgyt mokslą, kuris juos prirengs aukštesnėms vietoms. Bet ta apšvieta ne tik jauniems, bet ir seniems, kurie savo jaunystėje neturėjo jokių progų. Universitetas aprupina ir tuos, kurie negali asmeniškai lankyt kliasas. Yra daug žmonių, gyvenančių toli nuo universitetų, kurie toms progoms negali pasinaudot, bet kadangi jie negali vykt į universitetą, tai universitetas pas juos vyksta — kitais žodžiais "susirašinėjimo kursais" (correspondence courses), arba instrukcijoms per pačtą.

Dabartiniu laiku 29 universitetai mokina studentus per pačtą. Tų universitetų "susirašinėjimo kursai" yra panašųs į universiteto reguliariškas dienines klasas. Kaikuriose įstaigose, tie patys mokytojai, kurie mokina dieninius studentus, veda tas naminias klasas, kitose specialiai mokytojai pasamdyti vest tas klasas. 22 universitetai pripažįsta tą naminį darbą ir duoda kreditus, tokiu budu studentas gali užbaigt trijų metų kolegijinį darbą namie ir praleidęs dar vieną metą universiteto dieninėj klasoj, gali gaut kolegijos laipsnį. Beveik visi universitetai reikalauja nuo norinčių išgaut kolegijos laipsnį, kad paskutinis metas butų praleistas kaipo dieninis studentas universitete.

Yra daug ir įvairių subjektų naminiams studentams, bet suprantama, kad ne tiek daug kiek mokinama dienomis. Naminiai studentai gali pasirinkt iš 48 subjektų. Paminėsime čia tik kelius — akademiškus, rokundų vedimas, žemdirbystė, bakteriologija, chemija, piešimas, inžinierystė, vokiečių kalba, matematika, muzika, farmakologija (vaistų mokslas), fizika, filozofija, švedų kalba, zoologija, ir t.t. Skaitytojui gali but neaišku kaip galima mokintis laboratorijos mokslus namie. Chicagos ir Wisconsino universitetai aprupina studentus su mažomis laboratorijomis pabandymams. Suprantama, kad už tuos kursus reikia truputį daugiau mokėt.

Kuomet studentas priimtas ir užrašytas universitete, instrukcijos lapas jam pasiųstas. Kuomet pasimokino savo lekciją ir atlieka praktišką darbą, tą lapelį mokytojui atgal siunčia. Mokytojas peržiuri tą lapelį ir su korektais ir antra lekcija vėl studentui pasiunčia. Ir taip daroma per visą kursą.

Dieninių ir vakarinių klasų studentai gali pasirinkt iš 83 subjektų.

Kad tos mokslіškos progos butų visokioms klasoms prieinamos, universitetai vartoja moderniškus išradimus. Tokiu budu Massachusetts Universitetas, 1923 m., pradėjo vartot "radio" kaipo mokslo tarpininką. Kursai, įimdami Amerikos literaturą, Francuzų kalbą, muziką, ir t.t., iš 8 arba 10 prakalbų, buvo kolegijos profesorių duoti. Norintieji pasinaudot kursais pasiuntė $1.00 į Departament of Education, Boston, Mass. Jiems reikalinga medžiaga buvo pasiųsta ir paskirta ką mokintis ir ką skaityt. Užbaigdami kursą gavo specialį radio certifikatą. Net 1,636 studentai prisirašė, ir netik iš tos vienos valstijos, bet beveik pusės visų valstijų.

Missouri universiteto susirašinėjimo kursai liečia žemdirbystę, įimant ukių vedimą, sodninkystę, žemę ir naminių gyvulių auginimą. Šitas universitetas vedė klasas kaikuriuose vietiniuose centruose, kur universiteto profesoriai keliavo sykį arba du syk į savaitę asmeniškai sutikt studentus. Per dvejus metus net 2,158 studentai ėmė tuos kursus.

Instrukcijos pačtu vis auga. 1924 m. įvairus universitetai naminių studentų turėjo 31,251. Ir tais pačiais metais 28,392 universitetų "susirašinėjimo kursai" buvo užbaigti. Beveik visos universiteto laipsnio mokslіškos įstaigos įvedė ar neužilgo įves tokios formos apšvietimą.

Čia Amerikoj randasi ir taip vadinamos "correspondence schools" (susirašinėjimo mokyklos), jos yra privatiškos įstaigos. Pirm negu prisirašysi prie bile kokios privatiškos mokyklos, kuri nieko bendro neturi su universitetu, sužinok viską, ką tik gali apie tą mokslą. Nes yra tokių mokyklų, kurios tik lupa pinigus.

Naminio mokslo mokesčiai mainosi, tas priguli nuo subjektų. Ne visi universitetai siulo visus 48 subjektus.

Del pilnų informacijų apie tavo ypatingus norus gali kreiptis prie arčiausio universiteto. Adresą galima gaut iš viešo knygyno.

Pirmas Lietuviškas Graborius

Patarnauja prie laidojimo Lietuviams, taipgi persamdo automobilius Vestuvėms, Krikštynoms ir visokioms partijoms. Kreipkitės šiuo adresu:

MOTIEJUS CIVINSKAS, 340 HARDING ST.

Telephone Park 4156

NAUJAUSI LIETUVIŠKI REKORDAI

JUOZO BABRAVIČIAUS, tenoro:
16084 F—Kur Bakužė Samanota, ir Aguonėlės
16035 F—Tykiai, tykiai Nemunėlis teka, ir Visur Tyla
16036 F—Bernužėli Nes'voliok, ir Ne margi sakalėliai
16045 F—Gale sodo rymavo, ir Svint aušrelė
16047 F—Lolita, ir Aprile

JONO BUTĖNO, baritono:
16009 F—Stasys, ir Oi mergele
16010 F—Nesigraudink, merguže, ir Aš mergytė
16012 F—Vilniaus Kalneliai, ir Kur bakužė samanota
16016 F—Lilai, ir Leiskit į Tėvyne
16023 F—Vai varge, varge, ir Aš išėjau į girelę
16037 F—Kada noriu verkiu, ir Ant ežerėlio
16038 F—Lakštingalėlė, ir Aguonėlė
16040 F—O, kai aš pas močiutę buvau, ir Eina garsas nuo rubežiaus
16041 F—Mes be Vilniaus nenurimsim, ir Girtuoklio Daina
16044 F—Kalinio Daina, ir Mano gimtinė
16048 F—Išgėriau septynias, ir Lopšinė

O. BIEŽIENĖS, soprano:
16046 F—Muzika-muzika, ir Dainuok sesute, lėpunėle

COLUMBIA ORKESTRA:
16002 F—Vestuvių maršas, ir Klerneto Polka
16022 F—Vilniaus valcas, ir Rinkinis rusiškų meliodijų
16030 F—Polka, ir Polka—mazurka
16039 F—Senelis, ir Gražuolė
16042 F—Maria, valcas, ir Berželis, valcas
16043 F—Polka Marytė, ir Polka Katrytė
16049 F—Kitayanka, polka, ir Kaimiečių valcas

DUETAI, ARMONIKOS ir KLERNETOS:
16014 F—Kubanų šokis, ir, Karininkų valcas
16015 F—Draugingumo polka, ir Prakilnumo polka

DZIMDZI-DRIMDZI:
16004 F—Dzimdzi-Drimdzi, ir Futbolas, A. Vanagaičio

INSTRUMENTALIS TRIO:
16017 F—Polka makorka, ir Musų linksmoji mazurka
16018 F—Šventos Lucijos šokis Mano sielos šokis
16019 F—Santiago valcas, ir La Palomos serenada
16027 F—Meilės ir jausmų, ir Stasės polka

KABARETO ORKESTRA:
16028 F—Įvairybių valcas, ir Kaminakrečio polka

KARIŠKA KAPELIJA:
16011 F—Marselietės maršas, ir Atsiminimai iš 1917

K. J. KRIAUČIUNAS, tenoras:
16005 F—Dudelė, ir Godelės

LIETUVIŠKA ORKESTRA:
16020 F—Vestuvių Gėlių valcas, ir Mano slavokiškas valcas

K. MENKELIUNIUTĖ, soprano:
16032 F—Ne del tavęs aš mergelė, ir Vai močiutė mano

J. RAMANAUSKAS, tenoras:
16001 F—Švint aušrelė, ir Kam šėrei žirgelį

KOSTAS SABONIS, baritonas:
16000 F—Į Beržyną eina Ona, ir Atvažiavo svetelіai

JUOZAS ŠUILDAUSKAS, baritonas:
16006 F—Gėriau dieną, ir Esu ant šio svieto
16029 F—Atneša diedas kukulių viedrą, ir Oi motule ma!
16031 F—Žalioj lankoj, ir Kur josi?

VILNIAUS INSTRUMENTALIS TRIO:
16013 F—Žaidimo mazurka, ir Gegužinė polka

Rekordai kainuoja po 75 centus kiekvienas.
Norinti gaut juos, rašykit:

Amerikos Lietuvį,
14 VERNON ST., WORCESTER, MASS.

VIETOS ŽINIOS

Atsiimkit laiškus. Amerikos Lietuvio raštinėj randasi laiškai sekančioms ypatoms—I. Alionis, S. Augunas, A. Arlauskas, S. Brasiškis, F. Busilevičius, J. Baranskas, Tamas Čiras, Ant. Dobilas, Ona Grincevičienė, Chas. Gičauskas, P. Wasilewski, Julius Jaskonis, Ign. Karpavich, Thomssovas Kazemeraitis (adresuota 83½ Ward st.), J. Kašeta, Adolf Kazlawski, T. Krukonis, Stan. Lingevicz, Ona Listavičienė, B. E. Lenet, Joe Listowich, F. Narbudas, Pilipas Paliukas, Petronėlė Pauza, Martin Raulušonis (7 laiškai), John Rogers, F. Shukvietis, Kazimieras Skebis, Jonas Stiklius, Bron. Swetlowicz, Z. Stankauskas, Barbora Šatienė, Smalauskas, Jonas Saltenas, N. Subačiukė, Juozas Sunelis, Joe Taprochy, Ane Urbon, Barbora Vaičiulienė, L. Visockas, Vaitiekus Venslavičius, J. Vaitkevičius, Juozas Žakas, Jonas Žilis, Edv. Župerka.

Prašytumem atsiimt laiškus, nes kitaip, prisieis juos gražint paštui.

Am. Liet. Adm.

Worcesterio Lietuvių Ko-operatyviškos (valgomų daiktų) Krautuvės, Inc., metinis susirinkimas įvyks 5-tą dieną gruodžio, 2 valandą popiet, Lietuvių svetainėj, 29 Endicott st. Visi šėrininkai privalo ateit į susirinkimą, nes bus renkama nauja valdyba del ateinančių metų.

Kom.

Šv. Jurgio D-jos labai svarbus metinis susirinkimas įvyks gruodžio 4, 7 val. vakare, A. O. H. svetainėj. Visi nariai turi dalyvaut, nes bus renkama nauja valdyba 1927 metams. Nauji nariai nuo 18 iki 21 metų bus priimami be įstojimo mokesčių. Jaunuoliai malonėkit ateit prisirašyt, nes beliko tik šis vienas susirinkimas, per kurį bus galima dovanai įstot į draugijos narių skaičių. Taipgi bus apkalbamas gražus veikalas "Valkata," kuris bus perstatomas po-bažnytinėj svetainėj, 41 Providence st., sausio 16, 1927. Veikalas bus gražiai perstatytas ir vertas pamatyt.

Šv. J. D-jos Kom. naris.

S.L.A. 318 kuopos prieš-metinis susirinkimas įvyks sekmadieny, gruodžio 5, 2 val. popiet, Aušrelės kambary, 33 Millbury st. Šis susirinkimas yra labai svarbus, nes jame bus renkamos naujos valdybos ateinantiems metams, bus išduodami raportai iš pereitų metų veikimo, ir šiaip daug svarbių reikalų bus atliekama. Todel visi nariai privalo skaitlingai susirinkt. Rašt.

Gražus Teatras. S.L.A. 57-ta kuopa, lapkričio 25 ir 27 d. statė scenoje V. Nagornoskio istorišką tragediją "Pileniečiai." Abu vakaru publikos prisirinko pilna Lietuvių svetainė. Nors veikalas yra ilgas, užimantis keturias su puse valandas laiko, vienok, publika užsilaikė—pavyzdingai ramiai. Lošimas gerai pavyko—lošikai abu vakaru puikiai išpildė savo roles, už ką jiems priklauso garbė. Kiek esu matęs lošiamų veikalų Worcesteryje, "Pileniečiai" geriausia pavyko.

Rep.

S.L.A. 57 kuopos prieš-metinis susirinkimas atsibus sekmadieny, gruodžio 5, 1926, 29 Endicott st., 2 valandą popiet. Prašome visus narius atsilankyt, nes bus svarbus susirinkimas, kadangi rinkimas valdybos įvyks. Kiekviena nario pareiga dalyvaut šiame susirinkime, kad išrinkus tinkamą valdybą. Tie, kurie užvilkę savo duokles neužmirškit užmokėt.

Komitetas.

Pranešimas. Šv. Liudviko Draugijos svarbus metinis susirinkimas atsibus pirmadieny, gruodžio 6, 1926, 7:30 vakare. Visi nariai turi ateit į susirinkimą, nes bus svarbių svarstymų, ir nauja valdyba bus renkama.

Rašt.P. Bartkus.

Sunkiai sužeista nelaimėje. Juzė Norusevičiutė (Savage), 19 m., 25 Canton St., buvo sunkiai sužeista automobilio nelaimėj prie Barre pereitą ketvirtadienio vakarą. Ji važiavo su žinomu Worcesterio armenu architektu, Hachadoor S. Demoorjian. Automobilis nežinomu budu išvažiavo iš kelio, atsimušė į medį, atsidaužė į akmenį. Demoorjian buvo ant vietos užmuštas. Norusevičiutė, sunkiai sužeista, be žado, nuvežta į Holden ligoninę. Išpradžių, nebuvo vilties jos pasveikimui, bet dabar pradėjo po biskį taisytis. Pora metų atgal jos motina mirė, susižeidus automobilių nelaimėje.

Suvienytų Lietuvių Draugijų susirinkimas yra šaukiamas ateinantį sekmadienį, 7:30 val. vakare, Lietuvių svetainėje, 29 Endicott St., apkalbėjimui finansinio stovio. Kiekvienas, prijaučiantis Lietuvių svetainei, privalo atsilankyt. **Komitetas.**

Ristikas Šimkus Worcestery. Ristikas Juozas Šimkus svečiuojasi pas savo gimines Worcestery. Per du metu jis važinėjęs po pietines ir vakarines valstijas, dalyvaudamas ristynėse.

Bandė nusižudyt. Austin P. Cristy, buvęs Telegramo leidėju ir redaktoriu, bandė nusižudyt pirmadieny popiet, šaudamas sau į krutinę J. S. Bache kompanijos raštinėj. Jis nesveikavęs per tulą laiką, ir manoma del tos priežasties bandė nusižudyt. Nors pavojingai sužeistas, vienok gydytojai tikisi, kad jis pasveiks.

PARSIDUODA

PARSIDUODA VARGONAI, Seni bet geri. Kaina žema. Kreipkitės—

157 WASHINGTON ST.
(ant antro)
(47—48)

PARSIDUODA drabužių (dry goods) krautuvė lietuvių kolionijoj. Del informacijų kreipkitės pas savininką,

JONĄ ČURLĮ,
151 E. Main St., Amsterdam, N. Y.

PARSIDUODA. Jei nori pirkt gerą bučernę ir grosernę, štai Jums proga. Puikiai išdirbtas biznis geroje vietoje, daug tavoro ir įtaisymų. Savininkas iškeliauja kitur.

64 VERNON STREET
Tel. Park 3352

PAJIEŠKOJIMAI

PAIEŠKAU pusbrolio, Stanislovo Lingevičio, gyvenusio prie Hiliside g-vės, Worcester, Mass. Turiu svarbų reikalą, todel pats arba žinantieji jį, meldžiu pranešt.

MR. FRANK LINGYS,
121 Brigham St., Hudson, Mass.
(47—49)

PAIEŠKAU Kazimiero Mizerevičiaus, angliškai pasidavęs, Charles Lukies, žemo ugio, tamsiu plaukų. Metai atgal kaip jis gyveno Cleveland, Ohio. Turiu prie jo svarbų reikalą, labai bučia dėkingas, kad kas apie jį pranešty. Jis pats neskaito lietuviškų laikraščių, todel tik jį žinanti galėtų pranešt.

ZOSĖ MIZEREVIČAITĖ,
29 Hovey ave., Hoosick Falls, N.Y.

PAIEŠKAU Jono Januškevičiaus—angliškai vadinasi John Bakin. Keli metai atgal jis gyveno Worcester, Mass. Turiu svarbų reikalą todel meldžiu jo paties arba pažįstamų pranešt.

LAURINAS KUKAUSKAS,
406 E. Terryville ave., Hazleton, Pa.

ANT RANDOS.

ANT RANDOS krautuvė prie 47 Mendon St. ir šešių kambarių tenementas prie 1339 Main st., ant trečio, su visais įtaisymais.

M. PAULIUKONIS
47 Mendon St., Worcester, Mass.
(48—49)

Žieminis Garadžius!

Jeigu nevažinėsi per žiemą automobiliaus, tai pasidėk ant žiemos už pigią kainą.

JONAS ZALANSKAS,
226 Vernon St., Worcester, Mass.

DYKAI NUO PATRUKIMO KENČIANTIEMS.

Neděvėk diržo—išvengk pavojingų operacijų.

STUART'O LIMPANČIOS PLAPAO PADUŠKAITĖS yra skirtingos nuo paršimo diržo, jos yra išlaukinės gyduolės, limpančios prie kuno ir duodančios sustiprinimą toms kuno dalims, kurioms reikalinga. Neturi jokių žniurų nė sprendžinų. Nenuslenka ir neatsiremia į kaulus. Tukstančiai šiomis paduškaitėmis gydosi namie, nesutrukdami nuo darbo ir daugelis praneša, jogei šitokiu budu išsigydo. Minkštos kaip mošastas—lengva pridėt—nebrangios. Už jas gautas auksinis medalis Romoje, Grand Prix medalis Paryžiuje ir garbingas paminėjimas Panamos ekspozicijoje, San Francisco. Procesas atsitaisymo yra naturalis ir daugiau nereikia dėvėt diržų. Mes prirodysim tai pasiųsdami jum Plapao išbandymui visiškai DYKAI. Nesiųsk pinigų, tik parašyk mums.

PLAPAO LABORATORIES,
3057 Stuart's Bldg. St. Louis, Mo.

1927 Kalendoriai 1927

Jau gatavi musų lietuviški dideli sieniniai kalendoriai su visais senovės laikų Lietuvos kunigaikščiais. Vienas 30c. Keturi už $1.00.

J. YERUŠEVIČIUS,
Box 68, Lawrence, Mass.
(48-49)

PRANAS VITAS

sugrįžo ant savo seno darbo—vežiot anglis, išvežt pelenus, perkraustinės žmones ir veš visokius kitus dalykus ko kam reikės. Kam reikės vežimo, visada kreipkitės pas—

Praną Vitą,
82 Lafayette St, Worcester, Mass.
Tel. Cedar 2234-M

AUTOMOBILIŲ SAVININKAMS

Autorizuotas per steitą del visuotino automobilių inšiurinimo Agentas L. J. PAULAUSKAS, inšiurina automobilius ir pristato registracijos blėtas. Kreipkitės—

L. J. PAULAUSKAS,
14 Vernon St., Worcester, Mass.
(Ofisas prie "Amerikos Lietuvio")

KAIP IŠNAIKINT ŽIURKES

Geriausias sumanymas naikint žiurkes iš namų. Kas nenori su žiurkėm gyvent, kreipkitės pas mus, mes turim geriausią sumanymą, kaip jas išnaikint. Patarimas su reikalingom gyduolėm kainuoja $2.

W. INTAS,
Gore Rd., Webster, Mass.

Lietuvos Saldainiai!

Birutės Fabriko Šiauliuose.

Remkite Lietuvos pramonę pirkdami tiktai BIRUTĖS saldainius

Dežutė saldainių

2½ svarų kainuoja

$1.30

Reikalaukite visose lietuviškose krautuvėse arba prisiųskite mums pinigus ir mes prisiųsime saldainius paštu.

REIKALAUJAME AGENTŲ

kiekvienoje kolonijoje.

LIETUVIŲ PREKYBOS B-VĖ,
366 West Broadway,
Boston 27, Mass.
(44—48)

"Skrom," P. Lipnevičiaus išrasta gyduolė dar esant jam Lietuvoje.

NEPASIDUOKITE REUMATIZMUI!!!

Reumatizmas dabar labiausiai žmogui įkirėja, kada oras nuolat mainosi. Bet nepasiduokit! Gyduolės "Skrom" yra pagydę daugelį žmonių, kuriems pinigų ir laiką sutaupino. Šimtai žmonių pasigelbėjo vartodami "Skrom". Jų pavardes ir adresus mes jums prisiųsime del persitikrinimo. Jeigu jus sergate reumatizma, nepasiduokite. Rašykite pas mus, mes prisiųsime šių stebuklingų gyduolių. Nelauk ir nokentėk be reikalo. Bonkutė "Skrom" 1 dol., su prisiuntimu $1.25.

M. Paltanavičia,
14 Vernon St., Worcester, Mass.

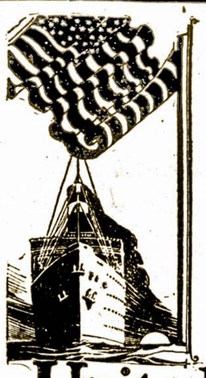

„Plauk po Amerikos Veliava"

Nupiginta ten ir atgal kelione į

LIETUVĄ

tik $203.00 ir brangiau
per Bremen ar Cherbourg

Kada nors kitą metą jus gal planuojate atlankyti savo tėvyne. Pirm laivakortės pirkimo apsimokės Tamistoms patyrinėti greitus ir puikius laivus United States Linijos laivyno.

Keliavimas bile laivu, valdomu ir operuojamu Suvienytų Valstijų Valdzios, po Amerikos veliava, suteiks jums naują ideją patogios, pilnos džiaugsmo kelionės. Erdvus kambariai, apstumas gero valgio, plati vieta ant dėnių ir malonios draugijos jusų tautiečių.

Tarnai kalbanti jusų kalbą ir draugiški veikimai kelionės laiku padarys jusų važiavimą niekad-nepamiršta mu.

Sausio mėnesį išplauks laivai sekamai:

S. S. President Harding ..... Sausio 12
S. S. Republic ..... Sausio 22

Jusų laivakorčių agentas ant vietos maloniai suteiks visas informacijas apie speciales ekskursijas ruošiamas kitais metais, arba rašykite tiesiai pas

United States Lines

75 State Street, Boston, Mass. 45 Broadway, New York City

Geriausis Kudikiams

Kuomet kudikis verkia ir skausmo kankinamas spardosi savo mažiomis kojomis—pamėginkite

BAMBINO
BABY'S BEST FRIEND

Nuo užkietėjimo vidurių, dieglio ir mėšlungio viduriuose ir skilvyje negali buti nieko geresnio ir pagelbingesnio.

35c. vaistinėse.

VELTUI! VELTUI!
Pareikalaukite veltui duodamos pavyzdinės bonkutės BAMBINO. Mes norime, kad jųs išbandytumet jį!
F. AD. RICHTER & CO.
Berry & So. 5th Sts.
Brooklyn, N. Y.

PIANO LEKCIJOS

Per daugelį metų ėmus piano lekcijas pas geriausius mokytojus, dabar pradedu eit Bostono Konservatoriją ir pradedu duot lekcijas pradžiamoksliams. Didžiausia atyda bus padėta mano mokiniams. Norinti imt piano lekcijas meldžiu užsirašyt pas mane.

Valentina Paltanavičaitė
14 Vernon St., Worcester, Mass.
Tel. Park 6407

ŠVENTĖMS BESIARTINANT

Pranešam savo draugams ir pažįstamiems, taippat ir nepažįstamiems, jog mes užlaikome įvairių lietuviškų valgių, kaip naminių "kilbasų," skilandžių, kumpių, ir visokių kitokių valgomų daiktų. Prašome užeit pas mus, o busit užganėdinti.

HIGHLAND MARKET

181 Millbury Street
Savininkai:
A. Kriaučialis ir J. Krasinskas.
Telefonas Park 8727
(46—48)

SADICK HARDWARE AND PAINT CO.

64-72 MILLBURY ST.
WORCESTER, MASS.
EST. 1913

INŠIURANCE AGENTAS

Išiurinu automobilius, namus ir viską, kas tik reikalinga. Parduodu namus ir farmas. Mandagus patarnavimas visiems.

J. J. KALAKAUSKAS
46 Perry Ave., Tel. Cedar 6093-M
(48-51)

ŽODYNĖLIS

GERIAUSIA IŠMOKSI ANGLIŠKĄ

KALBA.

Turėdamas kišenin į žodynėlį, sutaisytą pagal geriausį kalbamokslinį budą, be kito pagelbos išmoksi skaityt, rašyt ir kalbėt. Kaina tik 75 centai. Galima gaut pas

M. PALTANAVIČIĄ,
14 Vernon Street, Worcester, Mass.

OPERŲ ARIJOS

Naujos operų arijos, lietuvių kalboje, gražiose laidose, su Lietuvos Operos artistų paveikslais.

Mefistofelio Serenada, iš Fausto - - - - - - - - - - .75
Margaritos Deimantų Daina, iš Fausto - - - - - - - .75
Kavatina, iš Fausto - - - - - - - - - - - - - - - - .75
Sibelio Gėlių Arija, iš Fausto (altui) - - - - - - - .75
Mefisto—Aukso Štabas - - - - - - - - - - - - - - - .75
Valentino Malda, iš Fausto - - - - - - - - - - - - .75
Figaro Kavatina, iš Sevilijos Kirpėjo - - - - - - $1.00

Gražios, žavėjančios dainos, ypač tinkamos lietuvių koncertiniam programui. Reikalaukit dabar.

Amerikos Lietuvis, 14 Vernon Street, Worcester, Mass.

Baltijos Amerikos Linijos
KALĖDOS
LIETUVOJ
"ESTONIA" gruodžio 7-tą
"LITUANIA", gruodžio 23
Važiuokit visu keliu vandeniu
į pačią
KLAIPĖDĄ
per laisvąjį Danzigo portą. Iš ten tiktai vienos nakties kelionė kitu laivu.

$107. tiesiog į Klaipėdą

3-čia kliasa
UŽSIMOKĖK ABIPUS,
TIKTAI $181.
Populiariška turistinė trečia kliasa tiktai $10 brangiau vienpus, $15. abipus.
Taksai atskirium.
Žiniomis kreipkitės į vietos agentus ar į bendrovę:
Baltic American Line, Inc.,
10 BRIDGE ST., NEW YORK.

ADVOKATAS
Ignas J. Barkus
546—548 Slater Building
Vedu visokias civiliškas ir kriminališkas bylas. Darau dokumentus prie pirkimo ir pardavimo.
Tel. Park 7717
Rezidencija: 31 Chrome Street

NESKOLINK NUO DRAUGŲ

Mes paskolinsim Jums bile sumą (jokia nebus permaža ar perdidelė) ant laikrodžių, deimantų, futrų, šėrų, bonų, ir kitų asmeniškų nuosavybių, legališkais nuošimčiais, be trukdymo. Be jokio viešumo.

Marcus Collateral Loan Co.,
177—183 Front St.

DOMĖ—mes turim parduot labai puikių futrų vyrams ir moterims ir aukštos rušies laikrodėlių ir deimantų.

WORCESTERIO
PENKIŲ CENTŲ BANKA,
316 Main Street

Įdėjimai eina ant interesto pirmą biznio dieną kiekvieno mėnesio.

BANKOS VALANDOS:
Kasdien nuo 9 ryte iki 3 popiet.
Subatomis nuo 9 ryto iki 1 val. popiet.
Subatos vakarais vien tik del pinigų įdėjimo, nuo 6 iki 8 val. vakaro.

PRIŽIUREKITE DANTIS!

Tinkamos Kainos, geriausia medžiaga, 25 metai patyrimo, visas darbas užtikrintas. Dovanai peržiuri dantis.

DR. H. A. WARREN
574 Main St., Worcester

Nauja Lietuvių Krautuvė

Petras Ščiuka ir Antanas Česna atidarė Malevos Prekių, Pento visokios rušies Krautuvę. Jie patys yra patyrę malioriai, todel perkanties dous geriausią patarimą, kur kokis pentas geriausia tinka ir patars kaip suvartot. Norinti pirkt malevos—pento, kreipkitės pas—

P. ŠČIUKĄ ir A. ČESNĄ,
23 MILLBURY STREET,
Worcester, Mass.

Lietuvis Graborius
JUOZAS DIRSA

Geriausiai patarnauju už pigiausią prekę. Jei mirtis patiktų jusų draugą arba giminę, kreipkitės prie manęs.

Taipgi teikiu patarnavimą automobiliu krikštynoms, vestuvėms, ir tt.

13 Ellsworth Street
Tel. Cedar 4953

ANDRESON AND PATTERSON

Urminiai pardavėjai Moxie, Coca-Cola, Welch's Grape Juice, Hire's Root Beer Cherry Smash. Išdirbėjai ir pardavėjai saldainių, saldumynų, gražių skrynelių, vaisių, sirapų ir orangeade.

GARSUS CROWN QUALITY LEDAI
21 Bridge St., Worcester, Mass.
Tel. Park 5203 ir 5204

PRANEŠIMAS

Dr. Felix J. Bentz praneša abelnai publikai, kad jis atidarė medicinos ofisą prie 4 Lafayette St., kur jis gydo vyrų, moterų ir vaikų ligas.

Valandos: 10—12 ryto
2—4 popiet
7—9 vakare
Telefonas Park 3116

HELEN F. LOZORAITIS

APDRAUDOS AGENTĖ

Apdraudžia rakandus, namus, įstaigas ir tt. Duoda gerą patarnavimą ir patarimą reikale priverstino automobilių apdraudimo.

464 Millbury Street
Telefonai ——— Park 5452
Park 3202

DR. TESSMER

Dentistas
306 MAIN STREET,
Worcester, Mass.
(virš Iver Johnson krautuvės)

Suteikia Sąžiningą Patarnavimą Lietuviams!

Tel. Park 3310

SEYMOUR LAUNDRY COMPANY

Išskalbia visos savaitės žlugtą kuogražiausiai, už $1.00. Gerai, švariai išskalbia drabužius ir pristato į namus. Lietuviška skalbykla.

5 SEYMOUR ST.,
Tel. Park 314 Worcester, Mass.

Pranas J. Bublys-Bobblis

LIETUVIS ADVOKATAS

Raštinė, State Mutual Bldg., kambaris 827. Tel. Park 5134

Namai, 51 Harlem Street,
(kampas Sterling St.)
Tel. Cedar 1768-M. Worcesteryj.

DR. FR. PUSKUNIGIS

38 Providence St. Worcester, Mass
Tel. park 6947
(Priešais Lietuvių Šv. Kazimiero bažnyčią)
Priėmimo valandos: 2 iki 4 popiet
6 iki 8 vakare

DR. EMIL BIZUB

SPECIALISTAS
Gydyme Vyrų, Moterų ir Vaikų Užsisenėjusių Ligų
17 Millbury Street
(Arti Vernon Sq.), Worcesteryje

2-4 popiet sekmadieniais
Valandos:—9-12, 1-4, 7-9 kasdien
Tel. Park 2583

TRY OUR LUNCH

Tel. Park 6089 Tel. Cedar 14-M
154 FRANKLIN ST.

Kas norit pirkt ar parduot stubas, farmas arba biznius? Taipgi parduodam elektrines skalbiamas mašinas.

Jonas V. Dabrila.

Antanas J. Milleris.
Lietuvis Advokatas
406 Slater Building,
Worcester, Mass.

Tel. Park 2470
Res. Cedar 10045—J.
BEN. MENDELSOHN,
Advokatas
ir registruotas notaras Lietuvos atstovybėj. Atlieku visus legališkus darbus kaip Amerikoje, taip ir Europoj.
390 Main St., Room 931—932
Worcester, Mass.